

Jaarverslag 2023 en Uitvoeringsprogramma 2024

*Preventie, vergunningverlening,
toezicht en handhaving*

Inhoud

Inleiding	4
Highlights	5
1 DEEL I: Instrumentarium	6
1.1 Inleiding	6
1.2 Preventie: Voorkomen is beter dan genezen	7
1.3 Planadvies en Vergunningen: Bewaken, beschermen en beheren van onze belangen	7
1.4 Toezicht: Controles meer probleemgericht	8
1.5 Handhaving: Bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk	9
2 DEEL II: Jaarverslag 2023	10
2.1 Preventie	10
2.1.1 Bufferstroken langs watergangen	10
2.1.2 Minder emissies van gewasbeschermingsmiddelen	11
2.1.3 Zoutgebruik bij ontijzerings- en onthardingsinstallaties	12
2.1.4 Voorlichting aan grote initiatiefnemers	13
2.2 Planadvies en Vergunningen	14
2.2.1 Aantallen en tijdigheid	14
2.2.2 Beroep en hoger beroep	16
2.2.3 Projecten en thema's	18
2.2.4 Mensen en middelen	18
2.3 Toezicht	19
2.3.1 Resultaten van het toezicht	19
2.3.2 Nadere beschrijving toezichtresultaten	23
2.3.3 Schouw en groenprocedure	27
2.3.4 Fiscaal toezicht en toezicht op bronbemalingen	28
2.3.5 Uitgelicht: Luchtsurveillance	30
2.3.6 Uitgelicht: innovaties binnen toezicht	32
2.3.7 Calamiteiten	34
2.4 Handhaving	34
2.4.1 Overzicht	34
2.4.2 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)	35
2.4.3 Bestuursrechtelijke handhaving	38
2.4.4 Bezwaar en beroep (en voorlopige voorziening)	39
2.4.5 Strafrechtelijke handhaving	40
2.5 Integrale thema's	43
2.5.1 Beregeningsbeleid	43
2.5.2 Mestverwerking	44
2.5.3 Bijdrage aan beleidsontwikkelingen	44
2.5.4 Indirecte lozingen	45
2.5.5 Kwaliteitscriteria	46

2.5.6	De omgevingswet treedt in werking	47
2.5.7	Alle hens aan dek voor de KRW-doelen	48
2.6	Samenwerking met ketenpartners	48
2.6.1	Rijkswaterstaat	48
2.6.2	Waterschap Brabantse Delta	48
2.6.3	Waterschap De Dommel	49
2.6.4	Brabantse Omgevingsdiensten	49
2.6.5	Schone maaswaterketen	49
2.6.6	Gebiedsgericht Handhaven Mestfraude (GGH)	49
2.6.7	Samen Sterk in Brabant (SSIB)	49
2.7	Evaluatie	50
3	Deel III UITVOERINGSPROGRAMMA 2024	52
3.1	Inleiding	52
3.2	Preventie	52
3.3	Planadvies en Vergunningen	52
3.3.1	Basistaken	52
3.3.2	Projecten en thema's	53
3.4	Toezicht	54
3.4.1	Beschikbare capaciteit	54
3.4.2	Toelichting risicoprioritering	54
3.4.3	Het uitvoeringsprogramma voor toezicht	56
3.5	Handhaving	57

Bijlagen:

- Risicoprioritering toezicht 2024
- Uitvoeringsprogramma toezicht 2024

Colofon:

Organisatie

Waterschap Aa en Maas
 Postbus 5049
 5201 GA 's-Hertogenbosch

Tel: 088-17 88 000

E-mail: info@aaenmaas.nl

Opdrachtgevers:

- Leona van de Wiel, Afdeling Planadvies en Vergunningverlening
- Eline Kooijman, Afdeling Handhaving en Crisisbeheersing

Besluitvorming:

Vastgesteld door het dagelijks bestuur van waterschap Aa en Maas op 30 januari 2024

Inleiding

In voorliggende rapportage wordt verslag gedaan van de uitgevoerde activiteiten op de gebieden van preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving (PVTH) door waterschap Aa en Maas over het jaar 2023. Ook wordt in deze rapportage vooruitgekeken en beschrijft het de onderwerpen die in 2024 aandacht krijgen op deze gebieden.

Het jaarverslag en het uitvoeringsprogramma zijn opgesteld om het Dagelijks Bestuur, het Algemeen Bestuur en de provincie Noord-Brabant (als onze toezichthouder) een beeld te geven over de uitgevoerde activiteiten, trends die worden waargenomen en onderwerpen waar we verbetermogelijkheden zien. Ook voor onze ingelanden maken we op deze manier onze activiteiten inzichtelijk. Kortom, één document om inzicht te geven in de 'Big 8' beleidscyclus (afbeelding 1). Dit overzicht geven we aan de hand van de onderstaande indeling:

Deel I Instrumenten

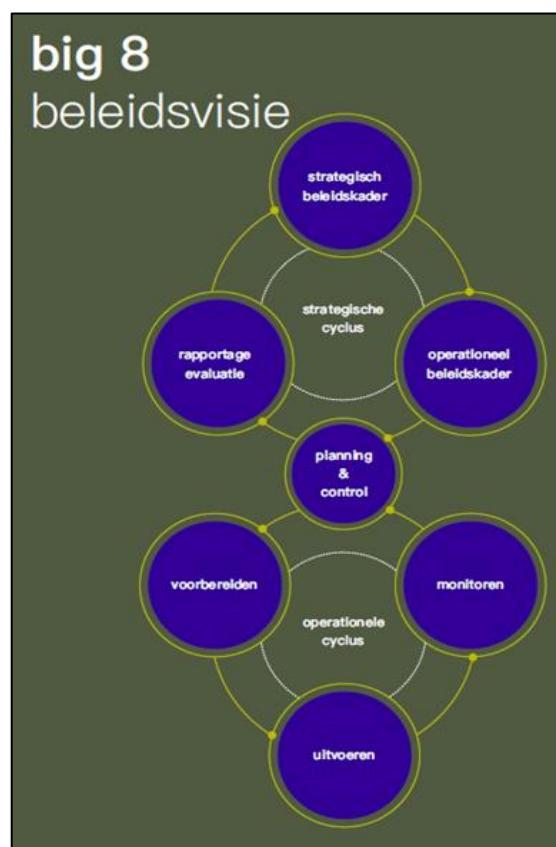
In deel I worden de reguleringsinstrumenten beschreven die we beschikbaar hebben binnen PVTH en hoe deze worden toegepast.

Deel II Jaarverslag 2023

De verslaglegging over 2023 van de activiteiten van PVTH – oftewel de controle (check) van het geprogrammeerde (do) gebeurt in deel II. In dit deel wordt ingegaan op de resultaten vanuit de doelstellingen uit het Uitvoeringsprogramma 2023 voor zowel preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het hoofdstuk wordt afgesloten met conclusies en aanbevelingen voor 2024 (act).

Deel III Uitvoeringsprogramma 2024

In dit deel wordt onze programmering voor 2024 uiteengezet, oftewel het plan-onderdeel. Er wordt ingegaan op de inzet vanuit VPTH, welke keuzes worden gemaakt en waarom. Waar mogelijk worden de aandachtspunten die volgen uit deel II meegenomen om zo ons werk in 2024 verder te verbeteren.

Afbeelding 1: Big 8 Beleidscyclus

Highlights

- Er zijn in 2023 meerdere preventieactiviteiten uitgevoerd, die verderop in dit jaarverslag uitgebreid zijn beschreven. Er is bijvoorbeeld voorlichting gegeven aan aannemers, Brabant Water en bronneringsbedrijven. Deze doelgroepen hebben bij hun activiteiten op grote schaal te maken met specifieke regels van het waterschap. Deze voorlichting draagt bij aan een goede en complete vergunningaanvragen en goede naleving van de voorschriften. Daarnaast is ook voorlichting gegeven via coachende gesprekken over bufferzones langs watergangen. Deze bufferzones zijn onderdeel van nieuw, landelijk beleid. Rond dit nieuwe beleid kregen we als waterschap veel vragen.
- Ten opzichte van voorgaande jaren waren er opvallend veel verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur en hadden we te maken met meerdere handavingsverzoeken. We hebben hier goed opvolging aan kunnen geven. Deze signalen van derden zijn waardevol geweest, omdat een aantal illegale situaties kon worden aangepakt en onduidelijkheden in ons eigen beleid zijn herkend en nu kunnen worden verbeterd.
- Maar liefst 94% van de vergunningen met de normale procedure is binnen termijn afgehandeld, de KPI is 85%.
- Ondanks dat het aantal afgehandelde besluiten hoger is dan vorig jaar is het aantal juridische procedures lager dan vorig jaar. Dit betekent dat minder bezwaar is gemaakt.
- Toezicht heeft op alle sectoren van het uitvoeringsprogramma plaatsgevonden. Er zijn 1.376 toezichtsmomenten geweest. Dit is meer dan in 2022 (1.234 toezichtsmomenten). Het aantal overtredingen (360 stuks) was absoluut gezien eveneens hoger dan in 2022 (315 overtredingen), maar is procentueel gezien vrijwel gelijk.
- Via toezicht op bronbemalingen is meer dan EUR 254.000 aan zuiverings- en verontreinigingsheffing opgehaald. Dit is naar de Belasting Samenwerking Oost Brabant (BSOB) doorgezet om deze heffingen op te leggen en te innen. Deze opbrengst is aanzienlijk hoger dan voorgaand jaar, wat samenhangt met veel droge perioden in 2022 (minder bemalingen en minder intensief bemalen). In 2023 was daarentegen sprake van een nat najaar, met meer noodzaak voor bemalingen tot gevolg.
- Met fiscaal toezicht bij bedrijven zijn 1.711 extra vervuilingseenheden opgespoord. Dit levert ruim EUR 89.000,- op aan extra heffing. Deze hogere heffing komt bovenop de hogere basisheffing die was opgelegd naar aanleiding van fiscaal toezicht in de voorgaande jaren.
- Het op sterkte houden van de teams vraagt in de huidige arbeidsmarkt aandacht. Op het gebied van strafrecht was het team in 2023 niet het hele jaar op de gewenste sterkte door ziekte en verlof. Wervingsacties hebben er inmiddels voor gezorgd dat we begin 2024 weer op sterkte zijn. Via bestuursrechtelijk optreden is er wel voor gezorgd dat alle overtredingen passend opvolging kregen, om nadelige effecten van overtredingen ongedaan te maken.
- In 2023 was er landelijk veel aandacht voor waterkwaliteit in relatie tot het halen van de KRW-doelen. Ook VTH is nadrukkelijk genoemd als 1 van de instrumenten die hier aan bij kan dragen. Er loopt afstemming binnen het waterschap om te bepalen op welke onderdelen meer inzet mogelijk en doelmatig is. Gezien de oplopende trend in te behandelen zaken in de afgelopen jaren, is het versterken (uitbreiden) van de formatie een voorwaarde om extra werkzaamheden op te kunnen pakken.

1 DEEL I: Instrumentarium

1.1 Inleiding

Uit het Waterbeheerplan volgen de kerntaken van ons waterschap. De kern van ons werk is dat we het waterbeheer goed regelen voor de inwoners en bedrijven in ons werkgebied. We zorgen, tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten, voor:

- Goede bescherming tegen overstromingen vanuit de Maas;
- Een hydrologisch en ecologisch goed functionerend watersysteem, óók in extreem droge en extreem natte tijden;
- Goed transport en een goede zuivering van het afvalwater in ons werkgebied.

In het waterbeheerplan (WBP) voor de periode 2022 – 2027 staan doelen en acties beschreven voor het waterbeheer. Preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving (PVTH) zijn instrumenten die het waterschap ter beschikking heeft om bij te dragen aan de realisatie van de doelen van het waterschap, zoals vastgelegd in het WBP.

Onze missie is dan ook door middel van preventie, vergunningverlening, toezicht en handhaving zoveel als mogelijk bij te dragen aan de doelen zoals vastgelegd in het waterbeheerplan van Aa en Maas. Deze missie voeren we uit aan de hand van de volgende pijlers:

- Voorkomen is beter dan genezen: we controleren niet alleen of ieder zich aan de regels houdt, maar leggen de regels pro-actief uit. Bekendheid met en draagvlak voor het beleid en de regels is een belangrijke pijler om overtredingen te voorkomen. Preventie krijgt hierom een vaste plek in ons jaarlijks uitvoeringprogramma.
- Toezicht als sluitstuk van (en input voor) ons beleid: via toezicht controleren we of ingelanden zich houden aan de water gerelateerde regelgeving. Bij een naleefpercentage¹ lager dan 80 % beoordelen we hoe we het gedrag positief kunnen beïnvloeden en zetten daarvoor acties uit². Dit kan ook afstemming vragen met andere afdelingen van het waterschap en/of ketenpartners.
- Alle overtredingen krijgen passend vervolg. Zacht waar het kan en hard waar het moet. Hierbij werken we volgens de meest actuele versie van de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht. Bij passend vervolg gaat het ook om de snelheid van de handhavingsactie. Soms is lik op stuk passend en soms is een langere termijn redelijk. In het jaarverslag is dit nader toegelicht.

¹: Het naleefpercentage zoals dat wordt bepaald vanuit steekproefsgewijs toezicht. Het gaat niet om toezicht op meldingen of risico gestuurd toezicht. In die situaties is de kans op een overtreding relatief groot en dus niet representatief voor de betreffende sector of activiteit.

²: Ook bij een hoger naleefpercentage kunnen acties wenselijk zijn, bijvoorbeeld als de effecten van een overtreding groot zijn (doorgaans hoog geprioriteerd toezicht). Indien dat het geval is, zal dat in het jaarverslag worden aangegeven.

1.2 Preventie: Voorkomen is beter dan genezen

Preventie draagt bij aan een beter contact met onze ingelanden en dan met name aan de voorkant: vóór de overtreding. Graag willen we, als deskundige en gespreksvaardige medewerkers, in gesprek zijn met onze ingelanden over hun wensen, activiteiten en belangen. Het helpt bij het voorkomen van overtredingen van maatschappelijk geaccepteerde regels, zeker ook als er regels wijzigen zoals per 1 januari 2024 het nieuwe stelsel van de Omgevingswet.

Burgers en initiatiefnemers van projecten hebben een grote zelfverantwoordelijkheid voor informatiegaring en het voldoen aan wettelijke regels. Met een reeks aan preventieve acties proberen we zorg te dragen dat regels bekend zijn, dat er draagvlak is voor de regels en dat burgers en initiatiefnemers vaker spontaan en bewust handelen in lijn met de wet- en regelgeving.

Afbeelding 2: Bufferzone langs een watergang

1.3 Planadvies en Vergunningen: Bewaken, beschermen en beheren van onze belangen

Het waterschap bewaakt de waterkwaliteit en waterkwantiteit bij ruimtelijke plannen (bijvoorbeeld bestemmingsplannen) via het instrument van de 'watertoets'. Dit gebeurt zowel bij nieuwe ruimtelijke plannen als bij een wijziging van bestaande ruimtelijke plannen. De watertoets omvat het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen. Hierbij worden zowel de componenten grondwater als oppervlaktewater meegenomen. De watertoets is daarmee een instrument dat ingezet wordt om de belangen van het waterschap al in een vroegtijdig stadium te beschermen.

In de wet- en regelgeving van 2023 is de watertoets een verplicht proces dat doorlopen moet worden bij ruimtelijke plannen. Onder de Omgevingswet wordt de watertoets vervangen voor 'de weging van het waterbelang'. Een gemeente is ook dan verplicht om de opvattingen van het waterschap te betrekken bij het vaststellen van ruimtelijke plannen (omgevingsplannen).

Een watergerelateerde activiteit is vergunningplichtig wanneer deze verboden is op grond van de Waterwet/Omgevingswet of op grond van de Keur/Waterschapsverordening. Voor deze activiteit is dan een vergunning nodig, tenzij er algemene regels zijn gesteld die de activiteit vrijstellen van de vergunningplicht. Wanneer een activiteit onder algemene regels valt, moet veelal een melding worden ingediend of is deze zelfs volledig vrijgesteld. Op basis van een melding kan het waterschap, bijvoorbeeld wanneer de algemene regels onvoldoende bescherming bieden, maatwerkvoorschriften opstellen. Deze maatwerkvoorschriften gelden dan, net zoals bij een vergunning, specifiek voor de gemelde activiteit. Met de instrumenten vergunningen en maatwerkvoorschriften kan het waterschap specifiek voor een bepaalde activiteit haar waterstaatsbelangen beschermen.

Voor veelvoorkomende activiteiten waarvoor op basis van de Keur/Waterschapsverordening vergunning moet worden aangevraagd, heeft het waterschap beleidsregels opgesteld. Deze vormen het toetsingskader bij het behandelen van de vergunningaanvragen inzake waterkwantiteit. De waterstaatsbelangen omtrent waterkwaliteit worden beschermd via vergunningverlening bij lozingen direct op het oppervlaktewater of op de rioolwaterzuivering of via het adviesrecht bij omgevingsvergunningen bij lozingen op het rioolstelsel van de gemeente. Het is namelijk op grond van de Waterwet/Omgevingswet verboden om zonder vergunning of vrijstelling op basis van Algemene maatregel van bestuur stoffen te brengen in een oppervlaktewaterlichaam.

1.4 Toezicht: Controles meer probleemgericht

Het doel van toezicht is het controleren of initiatiefnemers de betreffende wet- en regelgeving naleven bij het uitvoeren van activiteiten. Om te bepalen op welke sectoren de beschikbare capaciteit voor toezicht wordt ingezet, actualiseren we jaarlijks de 'risicoprioritering'. Dit houdt in dat we inspelen op sectorspecifieke ontwikkelingen, (bestuurlijke) aandachtsgebieden en het naleefgedrag. Op een hoger geprioriteerde sector wordt intensiever toezicht gehouden.

De risicoprioritering komt tot stand op basis van de volgende input:

- Het uitgevoerde toezicht over het voorgaande jaar wordt geëvalueerd. Op deze manier kunnen de ervaringen van het afgelopen jaar gebruikt worden voor het komende uitvoeringsjaar.
- 'Integrale afstemming': er heeft afstemming plaatsgevonden binnen waterschap Aa en Maas. Met verschillende disciplines is besproken waar het komende jaar meer of minder nadruk op moet komen te liggen op het gebied van preventie, toezicht en handhaving.
- 'Kwantificering': Ranking van de activiteiten heeft plaatsgevonden op basis van (1) kans en effect van een overtreding, (2) het naleefgedrag in de sector, (3) wel of geen gevoerd toezicht in de afgelopen 3 jaar en (4) ontwikkelingen in de sector (groei/krimp).
- 'Bestuurlijke afstemming': de risicoprioritering wordt met directie en het Dagelijks Bestuur besproken en waar nodig scherpt het Dagelijks Bestuur de opgestelde risicoprioritering aan.

Het naleefpercentage en het naleefgedrag vormen input voor de wijze van beïnvloeding in de toekomst. Zo zal een sector met overtredingen door een hoge mate van onwetendheid eerder in aanmerking komen voor preventieve inzet. Wanneer calculerende overtredingen de boventoon voeren, is het vaak passender de betreffende sector met een stevigere inzet op toezicht en handhaving te benaderen: zacht waar het kan, hard waar het moet.

Toezicht en handhaving is daarmee een beleidsinstrument dat kan worden ingezet om ten aanzien van doelen uit het waterbeheerplan te signaleren, te bewaken en waar nodig te herstellen. Voorliggend jaarverslag doet hiervan verslag.

1.5 Handhaving: Bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk

In ons beleidsplan 'Planadvies, Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving 2023-2027' staat dat alle overtredingen passend opvolging krijgen. Dit gebeurt binnen de kaders van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Mede op basis van de output van de LHSO wordt bepaald welke vorm van handhaving passend is en wordt bepaald in hoeverre deze wordt opgevolgd en toegepast. Niet alleen de ernst van de overtreding wordt beoordeeld, maar ook het gedrag van de overtreder. Op glijdende schaal kan onderscheid worden gemaakt tussen onbewuste overtreders tot calculerende overtreders.

De output van de LHSO wordt gebruikt als input voor preventie in het geval het gedrag niet kwaadwillend is gebleken. Het gedrag van calculerende overtreders wordt – vanuit het voordeel dat zij hier mee behalen – aangepakt door extra inzet op toezicht en handhaving. De invulling hiervan is dat handhaving die in de eerste plaats gericht is op het beëindigen van een overtreding en op herstel van de gevolgen worden aangepakt via de bestuursrechtelijke maatregelen. Bij moedwillige overtreders willen we voorkomen dat soortgelijke overtredingen (opnieuw) worden begaan. Hiervoor zetten we dan bestraffende, strafrechtelijke instrumenten in; afhankelijk van de situatie naast – of in plaats van bestuursrechtelijke acties.

Hoewel alle geconstateerde overtredingen moeten worden aangepakt, betekent dit niet dat dat repressief optreden altijd vóór andere (toezicht)activiteiten gaat. Gekeken wordt naar de spoedeisendheid van de overtredingen. Heterdaad overtredingen en/of overtredingen waarvan directe beëindiging leidt tot het beperken van gevolgen, worden met voorrang opgepakt. Het optreden tegen overige overtredingen waarbij de gevolgen voor de leefomgeving minder zijn, wordt gepland.

Afbeelding 3: Uitvoering van toezicht

2 DEEL II: Jaarverslag 2023

Waar deel I gaat over het instrumentarium dat we nodig hebben om onze taken uit te voeren, gaat deel II over de toepassing van deze instrumenten in het afgelopen jaar; het zogenoemde jaarverslag. De besproken instrumenten komen in dit deel aan bod. Vervolgens zijn de resultaten, conclusies en aanbevelingen die volgen uit het jaarverslag input voor ons Uitvoeringsprogramma 2023 (deel III).

2.1 Preventie

We zijn graag in gesprek met onze ingelanden over hun wensen, activiteiten en belangen. Het biedt ons de mogelijkheid om beleid en regels onder de aandacht te brengen en deze toe te lichten. Tegelijk horen we wat er speelt en wat onze ingelanden bezighoudt. Via gerichte voorlichting en communicatie werken we vervolgens aan preventief toezicht, met als doel het *voorkómen* van overtredingen.

Bezoeken voor toezicht zijn ook belangrijke momenten voor preventie

Bij alle controle bezoeken (toezicht) wordt ook het doel van de regels toegelicht en worden vragen beantwoord. Deze interactie draagt bij aan het voorkomen van overtredingen in de toekomst. We nemen daarom bewust de tijd voor vragen en leggen bij overtredingen goed uit waarom de betreffende regelgeving belangrijk is.

Naast voornoemde preventie tijdens controle bezoeken, is in 2023 extra aandacht besteed aan de volgende onderwerpen.

2.1.1 Bufferstroken langs watergangen

Begin 2023 zijn landelijk nieuwe regels van kracht geworden, voor het aanwenden van mest langs watergangen. Langs watergangen, in de zogenaamde bufferzones, is het niet meer toegestaan om mest aan te wenden. Het waterschap kreeg veel vragen over deze nieuwe regels, omdat niet altijd duidelijk is hoe breed de bufferstrook moet zijn.

Afbeelding 4: Controle van teeltvrije zone

Naast voorlichting via nieuwsbrieven en via de website over deze nieuwe regels, hebben toezichthouders van het waterschap controles uitgevoerd op de bufferstroken langs de zogenaamde KRW-wateren. Dit zijn wateren waar het waterschap veel maatregelen neemt en monitoring uitvoert, met als doel een goede waterkwaliteit te bereiken.

Bevindingen van de toezichthouders zijn besproken met de ondernemers. Indien niet aan alle regels werd voldaan, zijn gesprekken gevoerd om voorlichting te geven. Deze coachende gesprekken hebben als doel de situatie voor het teeltseizoen in 2024 te verbeteren. Bij overtreding van deze regels zijn in 2023 alleen mondelinge waarschuwingen gegeven en is toegelicht hoe het beter kan. Enerzijds constateerden we tijdens deze preventie controles dat er veel vragen waren over de bufferstroken, maar anderzijds zagen we dat er ook al veel kennis aanwezig is in de branche waarbij naar optimale invullingen is gezocht, soms ook met externe adviseurs.

2.1.2 Minder emissies van gewasbeschermingsmiddelen

Er wordt samengewerkt binnen het project Schoon Water voor Brabant, samen met de Provincie Noord Brabant, Brabant Water, de Brabantse waterschappen en ZLTO, met als doelen:

- In de 101 grondwaterbeschermingsgebieden vindt op minimaal 80% van het landbouwareaal begeleiding plaats t.a.v. gewasbeschermingsmiddelen (GBM)-gebruik;
- Er ligt een actueel handelingsperspectief voor deelnemende agrariërs t.a.v. duurzaam GBM-gebruik, niet alleen t.b.v. de aanpak binnen grondwaterbeschermingsgebieden, maar ook voor daarbuiten;
- Er is een helpdesk ingericht waar boeren met adviesvragen terecht kunnen rond GBM-gebruik;
- De buitenwereld is via diverse communicatiekanalen bekend met de noodzaak tot duurzaam GBM-gebruik.

In 2023 is op meerdere manieren gewerkt aan kennisontwikkeling op het gebied van middelengebruik, waaronder ook het inwendig en uitwendig reinigen van spuitmachines. Allereerst is ingezet op het geven van voorlichting aan toezichthouders en adviseurs ("train de trainer"). Bekendheid met de regelgeving en ontwikkelingen is belangrijk om de juiste voorlichting aan ondernemers te kunnen geven. Een onderdeel hiervan betrof ook een werkbezoek aan een state-of-the-art wasplaats met zuiveringsvoorziening voor gewasbeschermingsmiddelen.

Afbeelding 5: Werkbezoek aan een wasplaats met state-of-the art waterzuivering

Net als voorgaand jaar zijn monsters genomen uit rioolputten, hemelwaterafvoeren en uit lozingspunten voor analyse op gewasbeschermingsmiddelen. De analyseresultaten zijn niet gebruikt voor toezicht, maar deze zijn door een externe adviseur van het project (CLM) besproken met de bedrijfsleider of eigenaar van het bedrijf. Daarbij zijn adviezen gegeven om de lozingen te voorkomen en beperken. De ondernemers worden daarbij ook gewezen op mogelijke subsidies voor de aanleg van wasplaatsen. Ondernemers die daadwerkelijk tot investering willen overgaan (aanleg wasplaats) kunnen hun plannen voorleggen aan CLM en het waterschap voor advies. Deze acties dragen bij aan bewustwording en goed ingerichte wasplaatsen. Dit voorkomt dat middelen in ons water terecht komen.

Na meerdere jaren via bovenstaande acties te hebben ingezet op coaching en voorlichting, zal dit komend jaar geleidelijk worden losgelaten. De komende jaren wordt via regulier toezicht bepaald of de preventieve acties doelmatig zijn geweest.

2.1.3 Zoutgebruik bij ontijzerings- en onthardingsinstallaties

Langs een aantal watergangen zagen toezichthouders vegetatie in slechte toestand. Bij nader onderzoek bleek dat deze slechte toestand waarschijnlijk te relateren is aan lozingen afkomstig van ontijzerings- en onthardingsinstallaties. Deze installaties verbeteren de kwaliteit van het water, maar bij dit proces ontstaat ook een reststroom van zout water. Dit water mag onder bepaalde condities geloosd worden op oppervlaktewater.

Om vast te stellen wat de omvang is van deze lozingen en welke oplossingsrichtingen mogelijk zijn om deze lozingen te beperken, zijn gesprekken gevoerd met grote leveranciers van deze systemen. Vanuit deze gesprekken heeft het waterschap inzicht gekregen in de omvang van systemen en de zoutbelasting. De leveranciers zijn bewust geworden van de nadelige effecten van zoutlozingen. Bij hun adviezen en ontwerpen wordt daar nu beter rekening mee gehouden. Er is een aantal voorbeelden waarbij het zoutgebruik van een aantal grootverbruikers drastisch is verminderd.

Het waterschap heeft in een aantal watergangen en in het influent van een aantal RWZI's te maken met hoge zout (chloride) concentraties. De lozingen vanuit deze systemen dragen daar mede aan bij. Ook in 2024 zal, samen met andere afdelingen van het waterschap, worden ingezet op preventie en toezicht op deze installaties.

Afbeelding 6: Aantasting vegetatie door chloride

2.1.4 Voorlichting aan grote initiatiefnemers

Er zijn meerdere partijen die veel projecten uitvoeren en daardoor veel te maken hebben met de specifieke regels van het waterschap. Het gaat dan bijvoorbeeld om tijdelijke onttrekkingen van grondwater voor bouwactiviteiten (bronbemalingen) en werkzaamheden in en bij keringen. In 2023 hebben we een aantal van deze bedrijven gerichte voorlichting geven. Voorbeelden zijn:

- Een grote aannemer die veel kabels en leidingen aanlegt:
Binnen uitgevoerde projecten werden van beide kanten verbeterpunten gezien. Voor zowel de aannemer als het waterschap is het prettig als vergunningaanvragen goed en compleet zijn, waardoor ze snel kunnen worden behandeld. Het waterschap heeft een presentatie gegeven en vragen beantwoord, gericht op een goed en snel vergunningetraject. Het was een geslaagde bijeenkomst, waarbij over en weer meer inzicht en begrip voor elkaars werkveld is ontstaan. Dit draagt bij aan goede en tijdige vergunningaanvragen en daardoor een soepeler en sneller beoordelingsproces.

Afbeelding 7: Voorlichting

- Samenwerking met Brabant Water:
Brabant Water heeft veel uitvoeringswerkzaamheden die vallen onder de regelgeving van het waterschap. Bij de uitvoering van projecten bleek in sommige gevallen dat niet alle regels goed bekend zijn. In 2023 is een bijeenkomst georganiseerd, met als doel om het vergunningenproces zo goed en zo soepel mogelijk te laten verlopen. Er zijn concrete afspraken gemaakt over de aanpak, sjablonen en het vroegtijdige vooroverleg. Voor beide partijen was het een zinvolle bijeenkomst met goede interactie en een goede oogst.

- **Betere naleving bij bronneringen:**
Bij bronneringen zien we dat deze niet altijd worden gemeld en daardoor niet in beeld komen bij het waterschap. Dit heeft ook te maken dat er sprake is van veel kleinere projecten en particuliere opdrachtgevers, die niet bekend zijn met de regels. Hierom hebben we contact gezocht met de bedrijven die de bronneringen installeren en hebben hen opgeroepen aandacht te hebben voor deze regels en hun opdrachtgevers daarbij te ondersteunen. In het najaar van 2023 zagen we al dat bronneerders actiever werden in het melden van bronneringen.

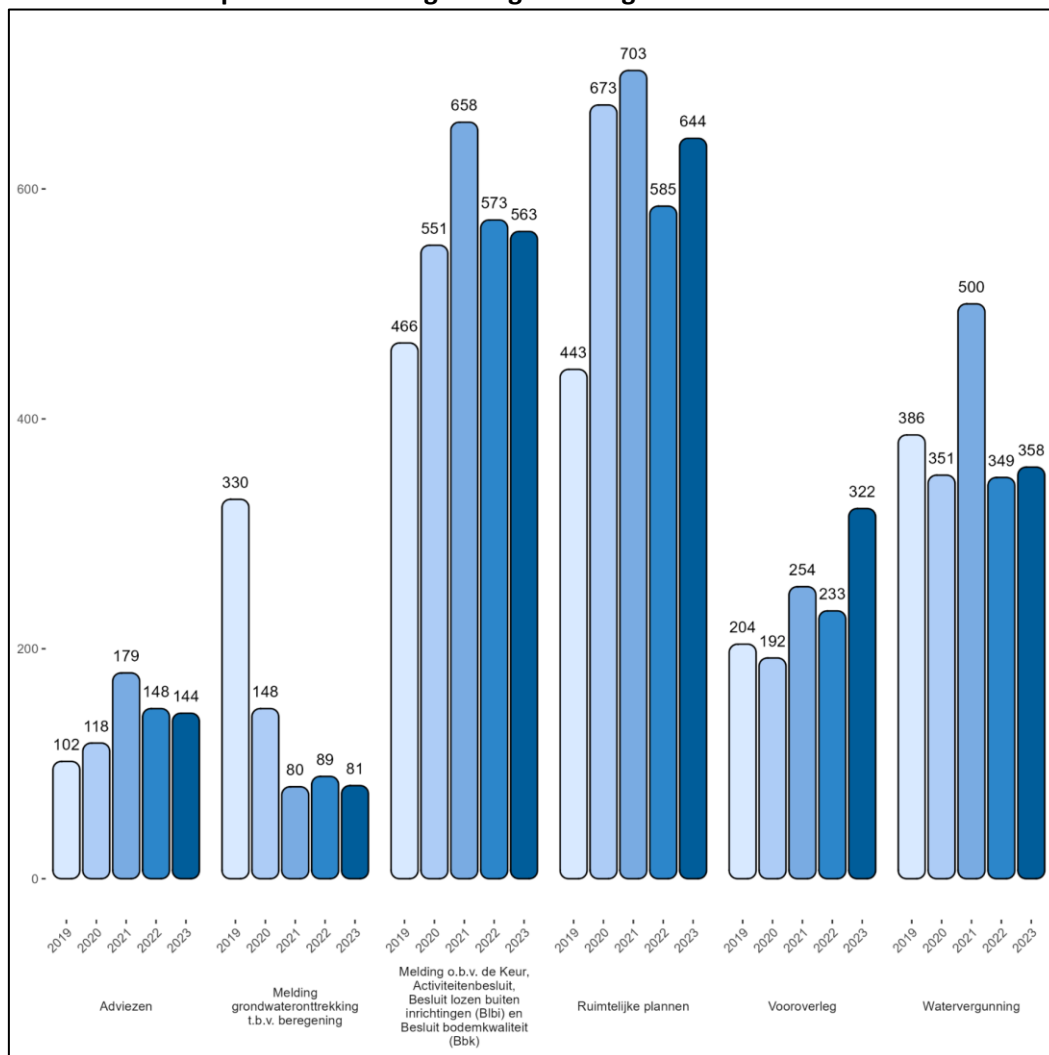
2.2 Planadvies en Vergunningen

2.2.1 Aantallen en tijdigheid

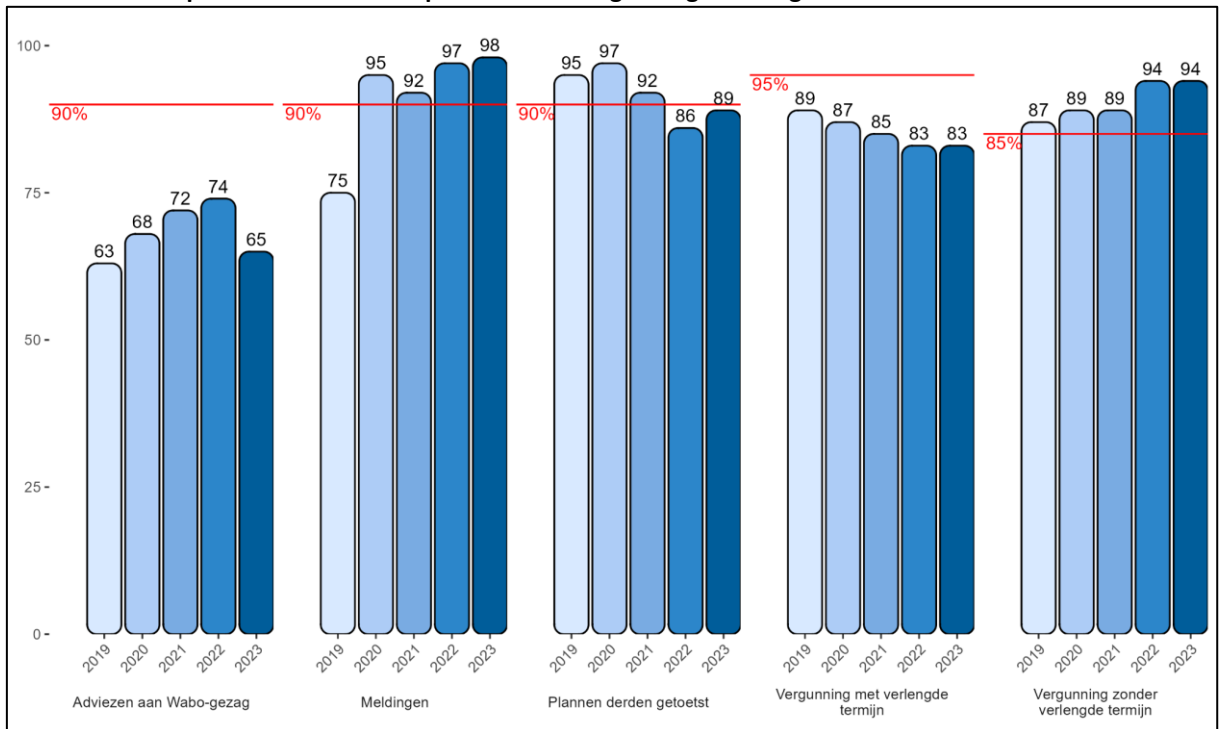
Aantallen

Al meerdere jaren is een stijgende lijn te zien in zowel het aantal afgehandelde producten. In 2021 kenden we een piek op alle producten, de jaren erna werd het weer iets minder maar de lijn blijft stijgend. In 2023 zijn in totaal weer meer zaken behandeld dan het jaar daarvoor. In de volgende tabel staan de geleverde producten van 2019 tot en met 2023. De cijfers ten behoeve van de uitvoering van het beregeningsbeleid zijn hierin net als in voorgaande jaren apart vermeld.

Tabel: Producten planadvies & vergunningverlening

Tabel: 'Kritische prestatie indicatoren planadvies & vergunningverlening'

Tijdigheid van producten

In 2023 is uiteraard weer ingezet op de tijdigheid van het leveren van de producten. Natuurlijk vanwege een wettelijke verplichting op een aantal producten, maar ook vanuit het oogpunt van een goede dienstverlening. Voor vergunningaanvragen geldt een wettelijke beslistermijn van acht weken. Deze kan met 8 weken verlengd worden wanneer de aanvraag complex is. Voor de behandeling van meldingen, het geven van Wabo-adviezen en het adviseren over ruimtelijke plannen door middel van de watertoets geldt geen wettelijke beslistermijn, daarvoor hebben we onszelf een servicetermijn vier weken opgelegd.

Adviezen aan Wabo-gezag

Het aantal afgegeven adviezen is ten opzichte van voorgaande jaren nagenoeg gelijk. Het percentage van het aantal tijdig afgegeven adviezen voor de wabo-gezag ligt lager ten opzichte van voorgaande jaren en voldoet nog niet aan de KPI. Overschrijding van de termijn vindt plaats bij complexere zaken. Ook merken we dat bij gemeenten veel druk zit op het in procedure brengen van plannen voor 1 januari 2024 zodat deze onder het oude recht afgehandeld kunnen worden. Dit is de kwaliteit van de plannen niet ten goede gekomen waardoor ook advisering daarop complexer wordt. We streven er uiteraard naar het percentage tijdig afgegeven adviezen in 2024 te verhogen.

Vergunningen reguliere procedure

De wettelijke beslistermijn voor vergunningen met een reguliere procedure is acht weken. Het percentage vergunningen, waarvan de beslistermijn niet is verdaagd en binnen de termijn is afgehandeld, is met 94% wederom ruim boven de KPI van 85%. We zijn erg tevreden over dit resultaat omdat het blijkt geeft van een goede dienstverlening richting aanvragers.

Verlengde termijn

Er is in 26% van de gevallen sprake geweest van een verlengde beslistermijn, dit zijn 93 zaken. De maximale termijn bedraagt dan 16 weken. In 15 zaken is ook niet binnen de verlengde termijn een besluit genomen. Bij 78 zaken is wel binnen de verlengde termijn afgehandeld. Procentueel hebben we dit jaar meer zaken met een verlengde beslistermijn binnen 16 weken afgehandeld, namelijk 84%. Dit zijn complexe dossiers waarbij vaak sprake is van innovatieve ideeën waar nog geen bestaand kader voor is. Er is dan veel (interne) afstemming nodig om zo tot zorgvuldige besluitvorming over te kunnen gaan. Uiteraard blijft dit een punt van aandacht en proberen we het aantal zaken buiten termijn zo laag mogelijk te houden, bijvoorbeeld door nog meer vooroverleg te voeren zodat een vergunning aangevraagd wordt op het moment dat we als waterschap daar ook al een inhoudelijk standpunt over hebben ingenomen. In 2023 is het vooroverleg met 35% toegenomen, het aantal zaken met verlengde termijn die binnen die verlening is afgehandeld is ook toegenomen. Nog meer sturen op vooroverleg lijkt hier dus een gunstig effect op te hebben. Uiteraard blijven we dit ook in 2024 doen.

Ruimtelijke plannen

In het kader van het watertoets proces adviseren wij op ruimtelijke plannen, voornamelijk bestemmingsplannen. Hiervoor is geen wettelijke termijn van toepassing. We hanteren hiervoor een servicetermijn van vier weken. Met betrekking tot de ontwerpbestemmingsplannen geldt wel een wettelijk termijn, namelijk zes weken. Voor de gevallen dat een ontwerpbestemmingsplan onvoldoende rekening houdt met de ruimtelijke waterbelangen, dienen wij een zienswijze in. Er is 14 keer een zienswijze ingediend, waarbij het tijdig indienen van zienswijze 100% was.

Zoals al aangegeven hebben we dit jaar de druk van de inwerkingtreding van de Omgevingswet vooral ervaren door de plannen die de gemeenten aan ons voor hebben gelegd. Er was bij veel gemeenten urgentie om deze voor 1 januari 2024 in procedure te hebben zodat ze daar het oude recht op konden blijven toepassen. Dit heeft geleid tot kwalitatief slechtere plannen en een toename van het aantal plannen waar het waterschap onvoldoende betrokken in is geweest in de voorfase en daardoor waterbelangen vaker onvoldoende geborgd waren. Daarnaast zijn er wederom veel veegplannen door gemeenten opgesteld. Dit zijn plannen waarbij meerdere locaties worden samengevoegd, het beoordelen van hiervan kost aanzienlijk meer tijd. Desondanks is bij 89% van de plannen tijdig geadviseerd, dat ligt net onder de KPI van 90% maar is gezien de omstandigheden toch een getal om trots op te zijn.

Subsidieregeling

In 2023 is online campagne om de Subsidieregeling klimaatactief bebouwd gebied onder de aandacht te brengen voortgezet. Dit was wederom succesvol. Er zijn namelijk 460 subsidieaanvragen gedaan voor klimaatbestendige initiatieven, vorig jaar waren dit er 497. Hiervan is ruim 80% gesubsidieerd. Bij de overige 20% werd niet voldaan aan de voorwaarden van de subsidieregeling. In de meeste gevallen was de oorzaak dat er niet volledig werd afgekoppeld. Slechts een van de niet gehonoreerde aanvragen heeft geleid tot een juridische procedure, vanwege een onduidelijke formulering in de regeling. Hierop is de regeling inmiddels aangepast.

2.2.2 Beroep en hoger beroep

Bezwaar en informele aanpak

Het waterschap is op grond van de Algemene wet bestuursrecht verplicht om op een aanvraag of een verzoek een besluit te nemen. Dit geldt dus ook als het waterschap een aanvraag om een watervergunning ontvangt. Tegen deze besluiten kunnen belanghebbenden rechtsmiddelen inzetten: een bezwaarschrift, beroep of hoger beroep. Een belanghebbende bij een vergunningaanvraag is in elk geval de aanvrager zelf, maar ook omwonenden of verenigingen of stichtingen kunnen als belanghebbende worden aangemerkt.

Op het moment dat het waterschap een bezwaarschrift ontvangt, probeert het waterschap in overleg met bezwaarmaker tot een oplossing te komen. Dit wordt de *informele procedure* genoemd. Doel hiervan is om de bezwaren van bezwaarmaker weg te nemen, zodat een (lange) juridische procedure wordt voorkomen doordat

bezwaarmaker haar/zijn bezwaar intrekt. Dit lukt (uiteraard) niet altijd, dus in die gevallen wordt alsnog het formele juridische traject doorlopen. Dit begint met het behandelen van het bezwaarschrift, daarna eventueel beroep bij de rechtbank en tot slot kan nog hoger beroep worden ingediend bij de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State.

Cijfers

Als we kijken naar het aantal behandelde procedures, dan zien we dat er een daling van 33% is ten opzichte van 2022 maar dat we ongeveer dezelfde aantallen hebben als in de jaren daarvoor. Net als in 2022 geldt dat de doorlooptijden bij zowel de rechtbank als bij de Raad van State nog steeds lang zijn. Er gaat veel tijd overheen voordat een zittingsdatum wordt ingepland vanaf het moment dat beroep is ingediend. Vervolgens laat ook de uitspraak vaak langer dan 6 weken op zich wachten.

Verder valt op dat bij de bezwaarschriftprocedures er ten opzichte van 2022 aanzienlijk minder bezwaarschriften zijn ingetrokken (na afloop van de informele procedure). Een verklaring is hier niet echt voor, het lijkt deels samen te hangen met het feit dat er ook minder bezwaarschriften zijn ingediend dit jaar.

In de tabel hieronder is een overzicht van het totaal aantal bezwaar- en beroepszaken weergegeven van 2023. Tevens staan de cijfers vanaf 2019 weergegeven, zodat een vergelijking kan worden gemaakt ten opzichte van dit jaar.

Tabel: Aantallen en uitkomsten juridische procedures

	Resultaat						Totaal
	In Behandeling	Gegrond	Ongegrond	Ingetrokken	Niet-Ontvankelijk	Doorgezonden	
Bezwaar							
2019	2	0	1	6	1	0	10
2020	3	0	1	3	0	1	8
2021	1	0	10	1	0	0	12
2022	5	1	2	7	0	0	15
2023	2	1	3	2	2	0	10
Beroep							
2019	0	0	0	0	0	0	0
2020	1	0	0	1	0	0	2
2021	1	1	3	0	0	0	5
2022	1	0	3	2	0	0	6
2023	3	0	1	0	0	0	4
Hoger beroep							
2019	0	0	1	0	0	0	1
2020	0	0	0	0	0	0	0
2021	1	0	0	0	0	0	1
2022	0	0	1	0	0	0	1
2023	1	0	0	0	0	0	1

2.2.3 Projecten en thema's

In het Uitvoeringsprogramma 2022 is een aantal thema's en projecten omschreven waar we, naast de uitvoering in ons primaire proces, mee aan de slag zijn gegaan. In deze paragraaf leggen we verslag van de voortgang en eventueel resultaten van deze projecten en thema's.

Subsidiebeleid

Ook in 2023 is het subsidiebeleid geactualiseerd. Dit heeft geresulteerd op een betere afstemming met de Algemene subsidieverordening en er zijn een aantal kleine inhoudelijke aanpassingen geweest die de doelmatigheid ten goede komen.

Actualisatie uitgangspunten watertoets

Sinds 2011 gebruiken we het rapport '*Waterbelangen in ruimtelijke ordening*' om de ruimtelijke waterbelangen planologisch te verankeren. Met de komst van de Omgevingswet is een nieuw kader nodig. Hiervoor is een actualisatie uitgevoerd wat heeft geleid tot een nieuw rapport genaamd '*Handreiking waterbelangen onder Omgevingswet*'. Dit rapport is ontwikkeld in samenwerking met een adviesbureau en wordt in 2024, als de omgevingswet in werking is getreden nader uitgewerkt. Deze nadere uitwerking is namelijk pas mogelijk zodra er daadwerkelijk plannen conform de Omgevingswet aan ons voor worden gelegd.

Vergunning in vijf dagen

Er zijn mooie stappen gezet in dit proces. Er is een analyse gemaakt op basis van data om te bepalen welke vergunningsactiviteiten hiervoor het beste in aanmerking kwamen. De aanvraag voor een dam met duiker bleek het meest geschikt. Vervolgens is bekeken welke verbeterpunten aangepakt konden worden om de doorlooptijd te versnellen. Hiervoor zijn bijvoorbeeld werkafspraken gemaakt met interne adviseurs zoals hydrologen en ecologen. Ook is een nieuw aanvraagformulier ontworpen wat ervoor moet zorgen dat we een kwalitatief betere aanvraag binnen krijgen wat ook weer ten goede komt aan de doorlooptijd. We blijven hier actief mee aan de slag om te ontdekken welke stappen het beste werken en hoe we dit toe kunnen passen op andere activiteiten.

Omgevingswet

Uiteraard hebben we in 2023 het nodige werk verzet om klaar te zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet. We hebben intern werkafspraken gemaakt bij veranderende processen zoals Vergunning Eigen Dienst. Ook is hard gewerkt om het DSO in te richten met onze werkingsgebieden en bijbehorende regelgeving. Er is geoefend met Omgevingstafels en we hebben opleidingen en trainingen georganiseerd. We weten dat we de komende jaren nog het nodige moeten investeren om systemen en werkprocessen te optimaliseren maar we zijn klaar voor de inwerkingtreding.

2.2.4 Mensen en middelen

De krapte op de arbeidsmarkt blijft, als ervaren collega's vertrekken lukt het niet om eenzelfde niveau te werven. De vergunningverleners en planadviseurs die afgelopen jaar zijn gestart moesten allemaal opgeleid worden omdat ze geen ervaring hadden. Dit gaat gelukkig goed maar kost wel veel tijd van de collega's die ze moeten opleiden. De tijd die we in opleiden en ontwikkelen stoppen kunnen we uiteraard niet inzetten voor het geven van advies en verlenen van vergunningen. We merken dat dit een knelpunt is wat afgelopen jaar is opgevangen door in te huren. Ook voor komend jaar verwachten we de nodige tijd in te gaan zetten voor het opleiden van collega's. We proberen hier zo goed mogelijk op te anticiperen door regelmatig te analyseren of we de werkvoorraad nog efficiënt kunnen verdelen en zo niet hoe we dat oplossen. Soms door extra capaciteit aan te trekken, soms door extra inhuur en soms moeten we nee zeggen tegen bepaalde projecten of dossiers. Met daarbij de kanttekening dat het primaire proces natuurlijk altijd door moet lopen en voorrang krijgt op andere zaken.

2.3 Toezicht

Toezicht heeft plaatsgevonden op basis van het Uitvoeringsprogramma 2023. Hierin staat vermeld hoeveel uur beschikbaar is voor toezicht en handhaving en op welke sectoren de toezichtcapaciteit wordt ingezet. In dit hoofdstuk beschrijven wij de resultaten van het gevoerde toezicht.

2.3.1 Resultaten van het toezicht

Afgelopen jaar zijn er circa 1.376 toezichtmomenten geweest. Dit aantal is exclusief 653 fiscale controles (fiscaal toezicht). We constateerden in 360 gevallen overtredingen. Een groot deel van de overtredingen (109 stuks) is daarbij geconstateerd bij toezicht op meldingen, zie ook paragraaf 2.4.1.

Afbeelding 8: Lozingsconstructie

Door verbeterde mogelijkheden met registratie in powerbrowser zijn we sinds 2020 in staat om van alle sectoren van het uitvoeringsprogramma de naleefpercentages te bepalen. Het resultaat hiervan staat in onderstaande tabel.

Tabel: Naleefpercentage toezicht (steekproefsgewijs toezicht, exclusief meldingen)

Sector	Aantal	Naleefpercentage ¹
Hoog geprioriteerd toezicht, streven is naleefpercentage > 90 %		
Indirecte lozingen	140	84%
Gemiddeld geprioriteerd toezicht, streven is naleefpercentage > 80 %		
<u>Dierenhouderijen</u>		
Pluimvee	12	100%
Rundvee	50	100%
Paarden	5	100%
Varkenshouderijen	19	95%
Viskwekerijen	2	50%
Directe lozingen vanuit bedrijven	73	93%
Directe lozingen vanuit mestverwerkingsinstallaties	101	98%
Directe lozingen vanuit IBA's	23	52%
Directe lozingen vanuit RWZI's ²	18	100%
Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden ³	15	97%
Industriële grondwateronttrekkingen	12	75%
Onttrekkingen voor beregeningen grondwater	18	89%
<u>Teelt in kassen</u>		
Administratieve controle	152	93%
Toezicht	5	80%
Teelt in open lucht – akkerbouw	47	98%
Teelt in open lucht – pot- en container teelt	5	80%
Uitloging van stoffen / melding BBK	3	100%
Onttrekkingen voor bronnering en sanering	339	57%

Toelichting:

- (1): Naleefpercentage: aantal inspecties zonder overtreding / aantal uitgevoerde inspecties * 100;
- (2): bij onze RWZI's (7 stuks) vinden jaarlijks doorgaans 3 controles plaats: regulier toezicht, een controle bemonstering en administratief toezicht op het jaarverslag. Alleen het aantal afgeronde controles is gerapporteerd;
- (3): het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is ook gecontroleerd tijdens controles bij akkerbouwbedrijven. Eventuele overtredingen t.a.v. gewasbeschermingsmiddelen bij die integrale controles zijn onder die sectoren gerapporteerd om te voorkomen dat dubbel wordt geteld.

Bij onderstaande sectoren was het naleefpercentage lager dan gewenst, of is een toelichting nodig.

Indirecte lozingen:

Indirecte lozingen zijn lozingen op het gemeentelijk rioolstelsel, die uitkomen bij onze RWZI's. De gemeenten of provincie zijn bevoegd gezag voor deze lozingen (uitvoerend bijna altijd de omgevingsdiensten), maar we ervaren de effecten van ongewenste lozingen en overtredingen in de vorm van mogelijke verstoringen in het zuiveringsproces.

Daarnaast gaat het ook om stoffen die slecht of niet door de RWZI worden gezuiverd en dan ongezuiverd in het ontvangende oppervlaktewater terecht komen met vervuiling tot gevolg. Dit kan dan bijvoorbeeld gaan om zouten (chloride) en slecht afbreekbare stoffen.

Het waterschap is bevoegd om toezicht te voeren op de indirecte lozingen. Dit doen we deels zelfstandig en deels samen met de omgevingsdiensten. Het naleefpercentage is beter dan voorgaande jaren, maar laat ook zien dat er nog veel te verbeteren is. Het naleefpercentage is enigszins nadelig beïnvloed omdat veel bedrijven zijn bezocht waar al een vermoeden of melding was dat er iets aan de hand zou zijn, we passen risico gericht toezicht toe.

Vermeldenswaardig rond de indirecte lozingen is verder:

- **Onderzoek naar bijzonder binnenkomend materiaal RWZI Dinther:**
Op de RWZI Dinther kwamen grote hoeveelheden kunststoffen/plastics binnen. Deze stoffen verstoren het zuiveringsproces en kunnen niet goed uit het water worden verwijderd. Samen met de RWZI, gemeente en de omgevingsdienst is onderzoek uitgevoerd naar de herkomst van deze lozingen. Via metingen en controlebezoeken bij kunststof verwerkende bedrijven is duidelijk geworden waar een groot deel van deze lozingen vandaan komt. Via handhaving bij een aantal lozende bedrijven is de lozing van deze materialen sterk verminderd;
- **Onderzoek naar bromide in het influent van RWZI Dinther:**
Toezicht heeft ondersteund bij het in beeld brengen van de herkomst van bromide in het influent van RWZI Dinther. Hoge concentraties bromide zijn ongewenst, vanwege de beoogde nazuivering en dan het risico op de vorming van bromaat. Beoordeeld is welke bedrijven mogelijk bromide lozen. Hier zijn monsternames uitgevoerd;
- **Lozing van zeer zorgwekkende stoffen:**
Bij een aantal lozende bedrijven is onderzoek gedaan naar het lozen van zeer zorgwekkende stoffen op de riolering. In 1 situatie werden stoffen aangetroffen die niet waren vergund. De omgevingsdienst is gevraagd handhavend op te treden. Handhaving vanuit de omgevingsdienst heeft (nog) niet plaatsgevonden, omdat er gesprekken zijn met het bedrijf over een nieuwe vergunning. De resultaten van het waterschap worden daarbij betrokken.

Viskwekerijen

In 2023 zijn 2 viskwekerijen bezocht voor een controle bezoek. In 1 situatie werd niet voldaan aan alle voorschriften. De meetvoorziening was niet aanwezig en er werd niet voldaan aan de maandelijkse controlemetingen. Dit leidt voor de sector van de viskwekerijen tot een naleefpercentage van 50 %. Gezien het beperkte aantal controles in deze sector is dit naleefpercentage niet representatief voor de hele sector. Komend jaar worden meer controles uitgevoerd bij viskwekerijen en kan het naleefpercentage beter worden bepaald.

Individuele Behandeling Afvalwatersystemen (IBA's):

Indien de afstand tot de riolering groot is, hoeft huishoudelijk afvalwater niet naar het riool te worden getransporteerd, maar mag het via een eigen zuivering (IBA) worden gezuiverd en vervolgens worden geloosd op de bodem of in het oppervlaktewater. In ons beheergebied liggen voor zover bekend 120 IBA's, met lozing naar het oppervlaktewater. In 2023 zijn hiervan 20 IBA's gecontroleerd. In alle gevallen gaat het om relatief kleine IBA's tot 6 vervuilingseenheden.

Voor de gecontroleerde IBA's gelden geen lozingsnormen. Ze moeten voldoen aan middelvoorschriften (de IBA moet voldoen aan NEN-EN 12566-1), goed worden gebruikt en goed worden onderhouden. In deze combinatie wordt verwacht dat de kwaliteit van het effluent niet bezwaarlijk is voor het ontvangende water.

De goede werking van de IBA kan worden beoordeeld door te beoordelen of er voldoende actief slib aanwezig is in het systeem. Het percentage actief slib in het merendeel van de gecontroleerde IBA's zit onder de grens van de gewenste (minstens) 25%. Er is niet alleen gekeken naar de hoeveelheid actief slib, maar ook naar de kwaliteit van het geloosde water (effluent). Ook die resultaten bevestigden dat lang niet alle IBA's goede zuiveringsprestaties halen. Deze resultaten zijn afgestemd binnen het waterschap ten behoeve van afstemming met gemeenten (verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afvalwater) en de onderhoudsbedrijven.

Afbeelding 9: Monstername IBA

Afbeelding 10: Monsters vanuit IBA's ter bepaling van de aanwezigheid van actief slib

Industriële grondwateronttrekkingen

Het waterschap is bevoegd gezag voor industriële grondwateronttrekkingen tot 150.000 m³/jaar. Voor grotere industriële grondwateronttrekkingen is de Provincie Noord Brabant bevoegd gezag. Bij de uitgevoerde controles werd niet altijd voldaan aan alle voorschriften. Het ging met name om overschrijding van de maximale jaardebieten. De bedrijven zijn hierop aangeschreven en krijgen volgend jaar opnieuw controle.

Onttrekkingen voor bronbemalingen en saneringen:

De afgelopen jaren is extra ingezet op toezicht op bronbemalingen: dit zijn tijdelijke onttrekkingen van grondwater ten behoeve van bouwactiviteiten. Deze extra aandacht bleek nodig omdat lang niet alle onttrekkingen werden gemeld. Dit had ook tot gevolg dat heffingsopbrengsten voor de lozingen vanuit bronbemalingen afnamen. Meerdere acties richting de sector hebben geleid tot een veel beter overzicht over het aantal bronbemalingen in ons beheergebied, alsmede een veel beter beeld over de hoeveelheden die worden onttrokken en geloosd. Hierdoor zijn ook de heffingen in balans gebracht met de werkelijke lozingen.

Nu er veel meer bronbemalingen in beeld zijn gekomen, zien we ook dat niet altijd aan alle eisen wordt voldaan. Maximale debieten zijn overschreden, er werd gewerkt onder meldingen waar een vergunning nodig was en er bleek meerdere keren sprake van visuele verontreiniging na de lozing. Toezicht blijft belangrijk om een goed beeld te houden en regels te laten nakomen. Hierbij wordt ook ingezet om het gedrag van de bronneerders positief te beïnvloeden. Als leverancier en kennisdrager zijn zij belangrijke spelers om te sturen in het gedrag van hun opdrachtgevers.

2.3.2 Nadere beschrijving toezichtresultaten

Voor een aantal sectoren wordt het gevoerde toezicht en de resultaten daarvan nader toegelicht:

RWZI's

Onze RWZI's zuiveren huishoudelijk afval en lozen het gezuiverde water op het oppervlaktewater. Gezien de grote debieten en daardoor significante bijdrage van het effluent aan de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater, is het belangrijk dat de RWZI's aan de lozingsnormen voldoen.

Afbeelding 11: Luchtfoto RWZI Heeswijk Dinther

Evenals voorgaande jaren hebben we ook dit jaar toezicht gehouden op alle RWZI's. Naast gepland toezicht (18 stuks) ging het daarnaast in 11 gevallen om toezicht na interne melding over een incident en de opvolging daarvan. Bij het geplande toezicht kwamen geen overtredingen naar voren.

Er waren dit jaar enkele storingen op de RWZI's. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een defecte pomp, storing in een beluchter of een brandje. Deze incidenten werden goed doorgemeld, zodat toezichthouders kunnen beoordelen of adequate beheers- en indien nodig herstelmaatregelen worden genomen. Bij de storingen zijn noodzakelijke acties ondernomen, zodat nadelige effecten van de storingen zo beperkt mogelijk zijn gebleven.

In 1 situatie is de lozingsnorm overschreden voor fosfor. Hiervoor is een formele waarschuwing gegeven. Er wordt een Plan van Aanpak opgesteld om overschrijding in de toekomst te voorkomen.

Tabel: Overzicht toezichtsmomenten RWZI's

Omschrijving	Aantal	Aantal in orde	Toelichting
Gepland toezicht	18	18	
Toezicht na melding	11	5	In 6 situaties was actie nodig om nadelige effecten te voorkomen.

Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de teeltvrijzone en op het talud van de watergang is volgens de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Wgb) en het Activiteitenbesluit Milieubeheer verboden. Als waterbeheerder hebben we belang bij een goede naleving van de Wgb. Daarom zien we hierop toe. Binnen bestuursrechtelijke repressiemiddelen nemen Wgb-overtredingen een bijzondere positie in omdat we bij constatering van een overtreding hiervoor alleen een boeterapport voorbereiden. De uiteindelijke afhandeling zoals het innen van boetes of het opleggen van kortingen op subsidies gebeurt door het bevoegd gezag, de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA).

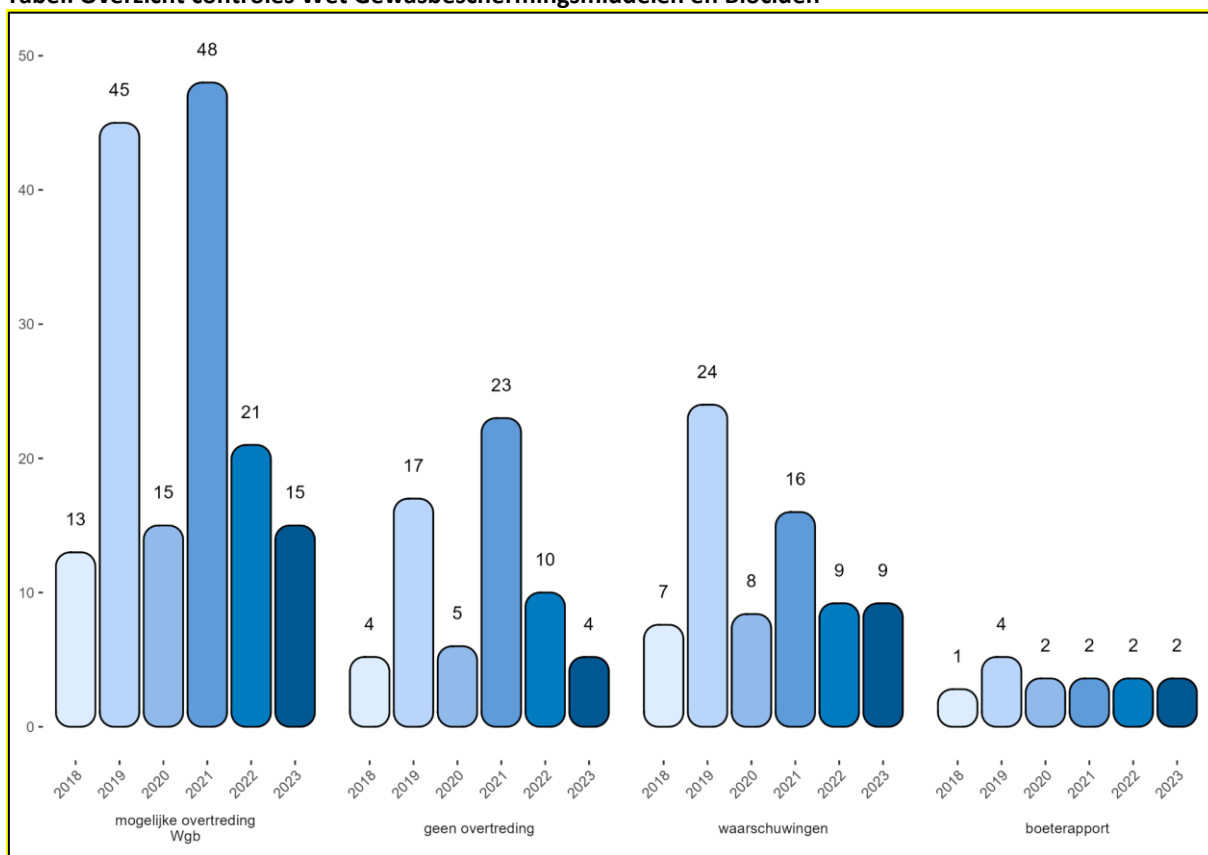
Afbeelding 12: Toepassing gewasbeschermingsmiddelen

Bedrijven of particulieren die in 2022 een waarschuwing of boeterapport hadden gekregen, hebben we dit jaar opnieuw gecontroleerd. Bij deze hercontroles zijn geen overtredingen geconstateerd. De waarschuwingen/boeterapporten zijn daarmee effectief geweest.

Voor de situaties waar een boeterapport niet evenredig is met de mate van de overtreding, is volstaan met een mondelinge waarschuwing. Een waarschuwing zorgt wel voor verscherpt toezicht. Deze handelswijze is met de NVWA afgestemd.

Het overzicht van het aantal meldingen en de wijze van opvolging is onderstaand weergegeven.

Tabel: Overzicht controles Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden

Teelt in open lucht – pot en containerteelt

De teelt van aardbeien planten beslaat een groot areaal in ons beheergebied. Enerzijds zien we goed ingerichte velden, met hergebruik van het beregeningswater. Anderzijds zien we ook zogenaamde noodtrayvelden. Op deze velden is het niet mogelijk het beregeningswater (met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen) op te vangen en her te gebruiken. We treden handhavend op als we constateren dat dit water afstroomt naar het oppervlaktewater.

In 2023 is een grote toezichtronde uitgevoerd. Hierbij is ruim 70% van de aanwezige velden beoordeeld. We hebben hierbij geen afstroom naar het oppervlaktewater waargenomen. Daarentegen voldoet deze manier van telen niet aan alle regels van het activiteitenbesluit milieubeheer.

Afbeelding 13: Noodtrayveld in aanleg

Afbeelding 14: Noodtrayveld met trays (aardbeienplanten)

Afbeelding 15: Noodtrayveld na regen of beregening

Afbeelding 16: Afstroom vanaf noodtrayvelden

Omdat we als waterschap niet bevoegd zijn voor die betreffende bepalingen in het activiteitenbesluit, hebben we contact gezocht met de omgevingsdiensten. Afgesproken is dat de omgevingsdiensten in 2024 ook toezicht gaan houden op deze velden. De inzet is vooral de belasting van de bodem en het grondwater met nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen te beperken. Dit is uiteindelijk ook van belang voor een goede waterkwaliteit.

2.3.3 Schouw en groenprocedure

Jaarlijkse wordt er een schouw uitgevoerd; dat is een controle van de staat van onderhoud van sloten waar aangelanden (eigenaren de percelen waar een sloot doorheen loopt of aan grenst) een onderhoudsplicht voor hebben. Een goede staat van onderhoud betekent:

- dat de waterloop (talud en bodem) vrij is van begroeiing, bladeren en voorwerpen;
- dat de zijkanten (taluds) gemaaid zijn;
- dat er geen verschuivingen van de zijkanten van de beek/sloot en grondophopingen zijn;
- dat aanwezige duikers open en in goede staat zijn en dat de bodem van de sloot breed genoeg is en het talud niet te steil is.

De schouw wordt uitgevoerd door de gebiedsbeheerders en medewerkers beheer en onderhoud van de districten.

Daarnaast is er jaarlijks een groenprocedure, met betrekking tot waterlopen (a-watergangen) die het door waterschap zelf worden onderhouden. Om onderhoudswerk goed en veilig uit te kunnen voeren moeten aangelanden er zorg voor dragen dat er voldoende vrije ruimte beschikbaar is. Als bomen of struiken te groot worden, waardoor ze het onderhoud hinderen, dan moeten die gesnoeid worden. Ook de controles in het kader van de groenprocedure worden uitgevoerd door medewerkers van de districten.

Wanneer bij de schouw of groenprocedure blijkt dat er door de aangelanden onvoldoende onderhoud is uitgevoerd, dan worden zij aangeschreven om alsnog het benodigde onderhoudswerk te laten verrichten. Handhaving is verantwoordelijk voor dat deel van de procedure. Hieronder valt het opstellen van (sjabloon)brieven zoals een waarschuwingsbrief, een voornemen last onder bestuursdwang en de definitieve handhavingsbesluiten. Het uitvoeren van de hercontroles (herschouw) is vervolgens weer een taak van de districten.

Wanneer een aangelande het onderhoud, ondanks de aanschrijvingen en daaropvolgende last, niet uitvoert dan wordt er bestuursdwang toegepast. Het vereiste onderhoud zal daarna in opdracht van het waterschap door een aannemer worden uitgevoerd, op kosten van de betreffende aangelande. Dit laatste deel van de procedure verloopt in nauwe samenwerking tussen Handhaving en de districten. Tot slot zal Handhaving een invorderingsbeschikking voor de gemaakte kosten opstellen en aan de aangelande toezenden.

Het aantal (voornemens tot) handhavingsbesluiten vanuit de schouw- en groenprocedure wordt apart gerapporteerd en is niet meegenomen in de cijfers van bestuursrechtelijke maatregelen zoals beschreven in tabel 2.4.3.

Afbeelding 17: Inspectie bij watergangen en keringen

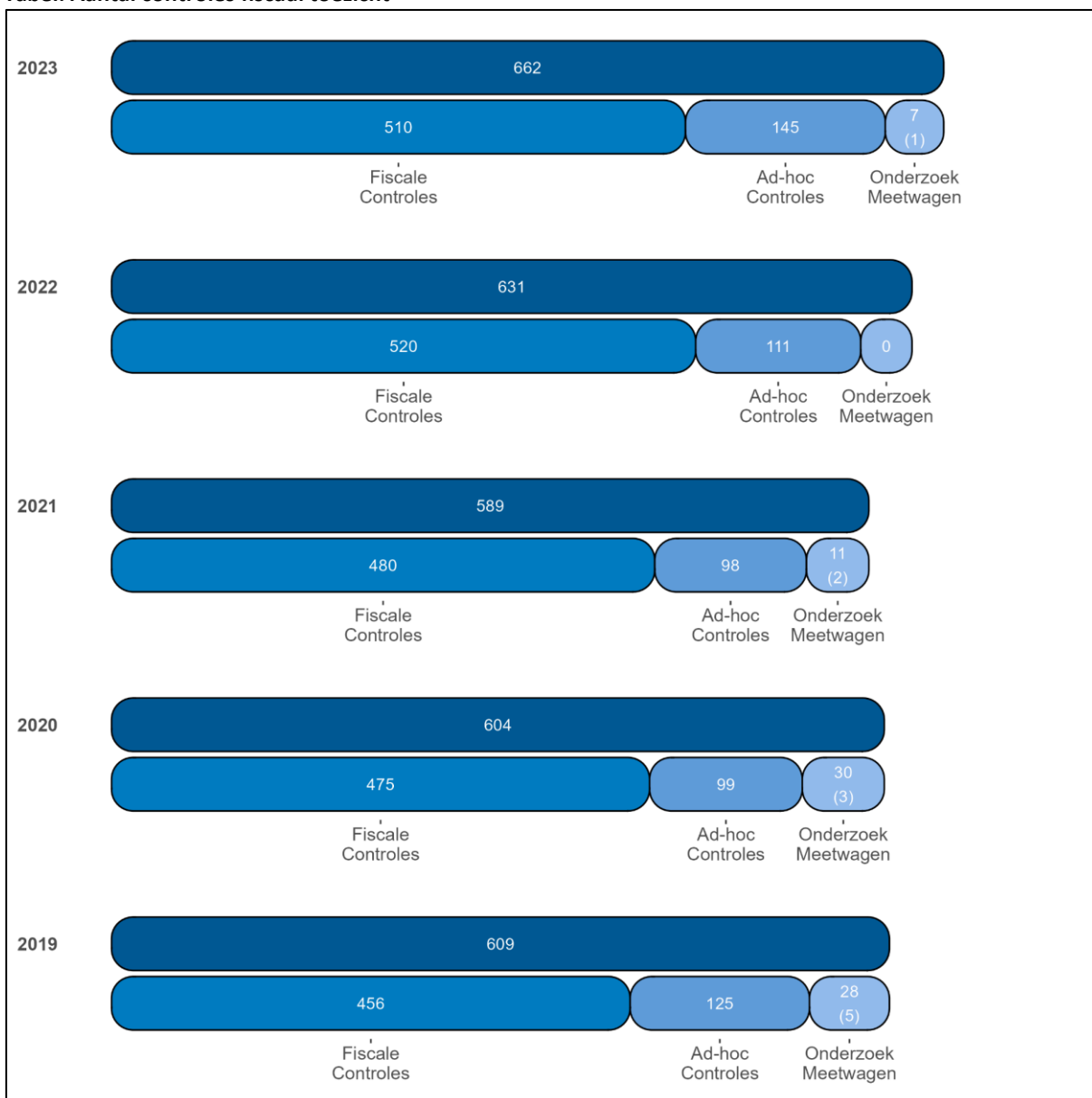
2.3.4 Fiscaal toezicht en toezicht op bronbemalingen

Het beginsel van de ‘vervuiler betaalt’ wordt gehanteerd om het afvalwater te zuiveren. Het waterschap heft via zuiveringsheffing³ en verontreinigingsheffing⁴ een directe belasting aan bedrijven en particulieren die afvalwater lozen. We doen dit in samenwerking met de Belastingamenwerking Oost-Brabant (BSOB). Om te controleren of de heffing die bedrijven betalen correct is, wordt toezicht gevoerd, zogenaamd fiscaal toezicht. Hierbij wordt gecontroleerd of de hoeveelheid en kwaliteit van het geloosde water overeenkomt met de opgave door het bedrijf.

Resultaten fiscaal toezicht:

In onderstaande tabel is het aantal uitgevoerde fiscale controles van 2023 weergegeven.

Tabel: Aantal controles fiscaal toezicht

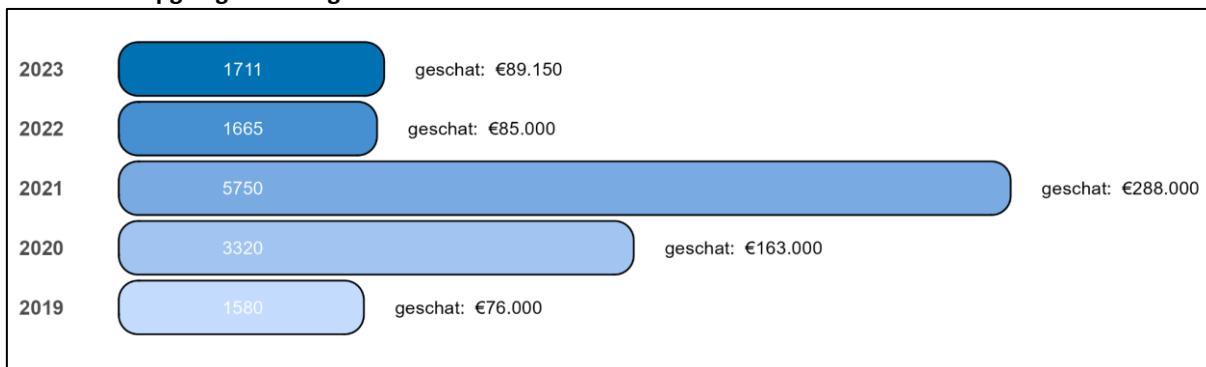
Toelichting:

(*): aantal controle momenten. Tussen haakjes staat het aantal bedrijven waar de meetwagen is geplaatst.

³: Zuiveringsheffing wordt opgelegd voor lozingen op onze RWZI 's;

⁴: Verontreinigingsheffing wordt opgelegd voor lozingen op oppervlaktewater.

Tabel: Extra opgelegde heffing door toezicht

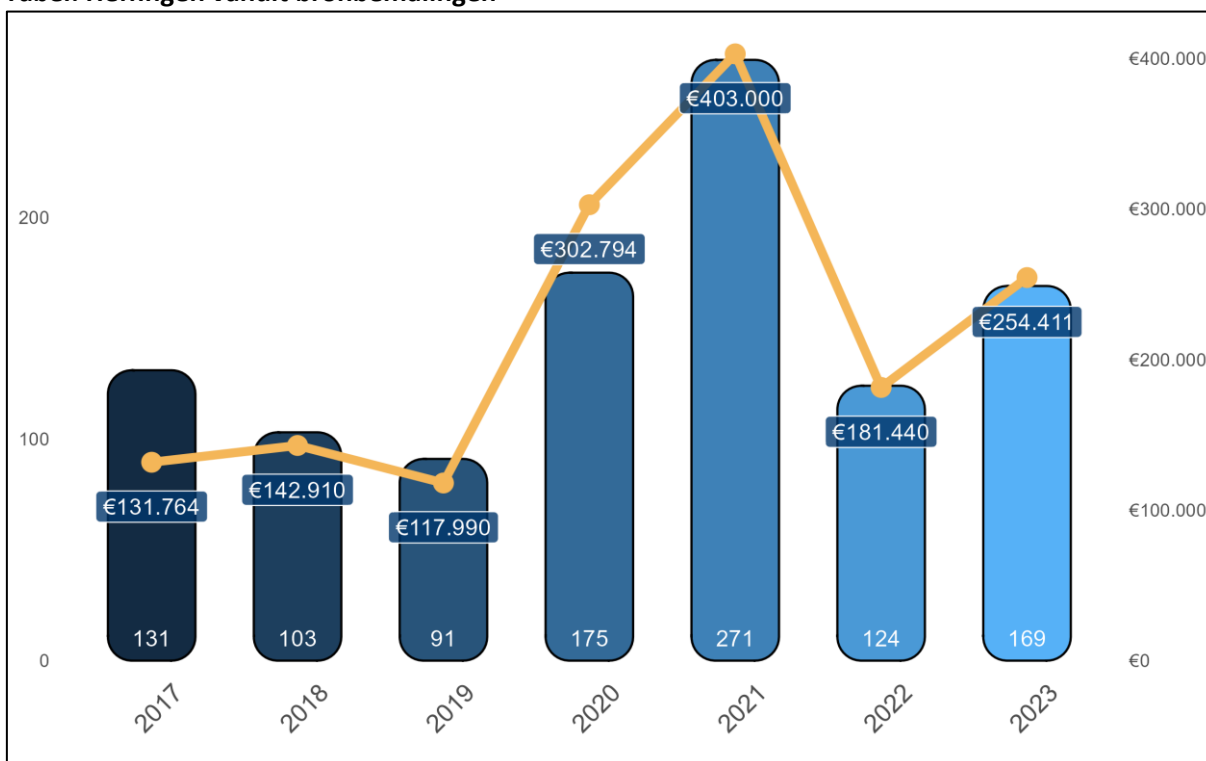
Het aantal uitgevoerde fiscale controles (510 stuks) komt goed overeen met het geplande aantal, zoals afgestemd met de BSOB. Met eigen meetapparatuur (meetwagen), waarmee de afvalwaterstromen van bedrijven voor langere tijd gevolgd kunnen worden, heeft er dit jaar 1 onderzoek plaatsgevonden.

Door fiscaal toezicht bij 7 bedrijven heeft een aanpassing van de fiscale aanslag naar boven plaatsgevonden. Uiteindelijk legden we in 2023 een extra heffing op van in totaal 1.711 v.e., overeenkomend met een aanslag van € 89.150. De opgelegde extra aanslag is vrijwel gelijk aan het voorgaand jaar.

Resultaten toezicht op bronbemalingen

De resultaten van het (fiscaal) toezicht op bronneringen is samengevat in onderstaande tabel.

Tabel: Heffingen vanuit bronbemalingen

Toelichting:

(*) aantal bronbemalingen waarbij lozing heeft plaatsgevonden, derhalve exclusief de bemalingen waarbij al het onttrokken grondwater in de bodem is geïnfiltereerd. In 2023 zijn er 54 bemalingen zonder heffingen afgemeld.

Vanuit de bronbemalingen is 4.892,544 m³ onttrokken en geloosd (heffingsplichtig). Daarnaast is 1.352.395 m³ onttrokken en geïnfiltereerd (geen heffing).

Het aantal (gemelde) bemalingen en de opgelegde heffing was hoger dan in 2022. In 2022 was sprake van een lange droge periode. Bij lage grondwaterstanden zijn doorgaans ook minder bemalingen bij bouwactiviteiten nodig en zijn de bemalingen minder omvangrijk. Hiertegenover was 2023 een jaar met een nat najaar, hoge grondwaterstanden en daardoor relatief meer bemalingen.

2.3.5 Uitgelicht: Luchtsurveillance

Uitvoering

Bij de vluchten worden vanaf circa 300 m hoogte foto's gemaakt ter ondersteuning van toezichts- en handhavingszaken. Ook is de surveillance ingezet voor andere vragen vanuit het waterschap, zoals het in beeld brengen van de effecten van droogte, het beoordelen van verspreiding van blauwalg en om een actueel beeld van de keringen te verkrijgen.

Resultaten

Een aantal resultaten van de luchtsurveillance is navolgend opgenomen.

Afbeelding 18: Dassenburcht

Afbeelding 19: Signalering vervuild hemelwater

Afbeelding 20: Sedimentatie

Afbeelding 21: Hoog water in het najaar

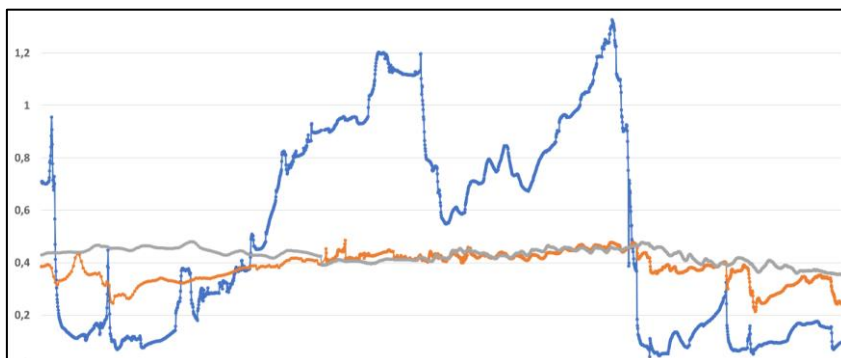
De resultaten van de surveillance zijn breed binnen en buiten (door ketenpartners) de organisatie gebruikt:

- Toezichthouders zijn ondersteund en voorzien van aanvullend bewijs;
- Er zijn illegale situaties opgespoord (heterdaad overtredingen);
- De situatie rond en op de keringen in beeld gebracht;
- De situatie rond blauwalg is gemonitord;
- Dassen en andere dierlijke graverij opgespoord.

2.3.6 Uitgelicht: innovaties binnen toezicht

Inzet van sensoren voor opsporen van illegale lozingen

Sinds 2020 worden mobiele sensoren met telemetrie ingezet waarmee continu gegevens kunnen worden doorgezonden en alarmeringen kunnen worden gegeven bij hoge waarden. Deze meters zijn ingezet bij vermoedelijke lozingspunten in waterlopen bij niet coöperatieve bedrijven.

Afbeelding 22: Continu-meting met sensoren

Afbeelding 23: Inzet vaardrone

De inzet van deze sensoren is waardevol gebleken en blijft onderdeel van het middelenpakket dat voor toezicht kan worden ingezet. De inzet van de sensoren wordt hierbij ook afgestemd met de afdeling onderzoek en monitoring, als aanvulling op reguliere metingen door het waterschap.

Omdat de waarde en betrouwbaarheid inmiddels is gebleken, is in 2023 het aantal mobiele sensoren uitgebreid. Ook is als aanvulling op deze metingen en samen met andere afdelingen van het waterschap een vaardrone ingezet, waarmee van een hele watergang een beeld is verkregen van temperatuur, geleidbaarheid, zuurstof en stikstof. Op basis van die metingen wordt gericht toezicht ingezet.

Veranderdetectie

In 2021 is in een breed samenwerkingsproject tussen waterschappen en Rijkswaterstaat onderzocht of luchtfoto's en satellietbeelden bij kunnen dragen aan effectiever handhaven. Met dit project (NL Veranderdetectie) kunnen veranderingen gedetecteerd worden op het gebied van:

- Toename van verhard oppervlakte;
- Teelt in teeltvrije zone;
- Veranderingen van of in waterlopen;
- Objecten binnen beschermingszone.

In 2022 is fase 2 afgerond waarbij een proof-of-concept is gerealiseerd. In 2023 zijn er geen grote ontwikkelingen geweest, maar is verkend op welke wijze de doorontwikkeling het beste plaats kan vinden. Die doorontwikkeling is voorzien in 2024. Hierbij zal de koppeling met eigen datasystemen (verleende vergunningen en gegevens uit Geoweb) belangrijk zijn.

Monitoring van de productie en werkvoorraad

De registratie en monitoring van meldingen, vergunningen en toezichtszaken verzorgen we sinds 2018 in het zaaksysteem PowerBrowser. De monitoring van aantallen, registratie van doorlooptijden en naleefpercentages ligt dankzij sturing op goede en zorgvuldige invoer op een hoog niveau. Door verbeteringen in de export en verwerking van de gegevens, kan de sturingsinformatie vrijwel real-time worden uitgelezen.

Digitalisering en klantgerichte werken

Hiernaast is op meerdere punten verder gewerkt aan verdere digitalisering van processen en klantgerichtheid. Voorbeelden zijn:

- Digitaal opgeven van het grondwatergebruik (LGR), ook met e-herkenning voor bedrijven;
- Digitale start/stop melding voor bronbemalingen;
- Externe meldingen kunnen digitaal worden ingediend en afgehandeld (via Djuma);
- Zienswijze en bezwaar kunnen digitaal worden ingediend en afgehandeld (via Djuma);
- Brieven zijn herzien met meer begrijpelijke taal voor de klant;
- Brieven worden steeds vaker per mail verstuurd of zijn terug te vinden in het klantenportaal van Djuma.

2.3.7 Calamiteiten

Vanuit handhaving werken we met een wachtdienst. De wachtdienst is 24 uur per dag en 7 dagen per week oproepbaar, voor zaken die onze ondersteuning vragen. Dit zijn voornamelijk waterkwaliteit gerelateerde zaken die het oppervlaktewater of de doelmatige werking van onze RWZI's ernstig bedreigen. Het kan ook gaan om bluswater dat vervuild raakt en afstroomt naar oppervlaktewater of het riool en daar nadelige effecten kan veroorzaken.

Afbeelding 24: Ondersteuning bij opschoonacties drugsdumpingen

2.4 Handhaving

2.4.1 Overzicht

Bij overtredingen op wet- of regelgeving waar we bevoegd gezag voor zijn, treden we handhavend op. Deze overtreding kan door onszelf worden waargenomen tijdens toezicht of volgen vanuit toezicht na in- of externe meldingen. Interne meldingen zijn afkomstig van medewerkers van het waterschap. Externe meldingen of handhavingsverzoeken komen van derden; zoals van burgers, bedrijven, gemeenten en omgevingsdiensten.

In onderstaande tabel is aangegeven hoeveel overtredingen zijn waargenomen vanuit het gevoerde toezicht.

Tabel: Overzicht overtredingen vanuit toezicht en meldingen

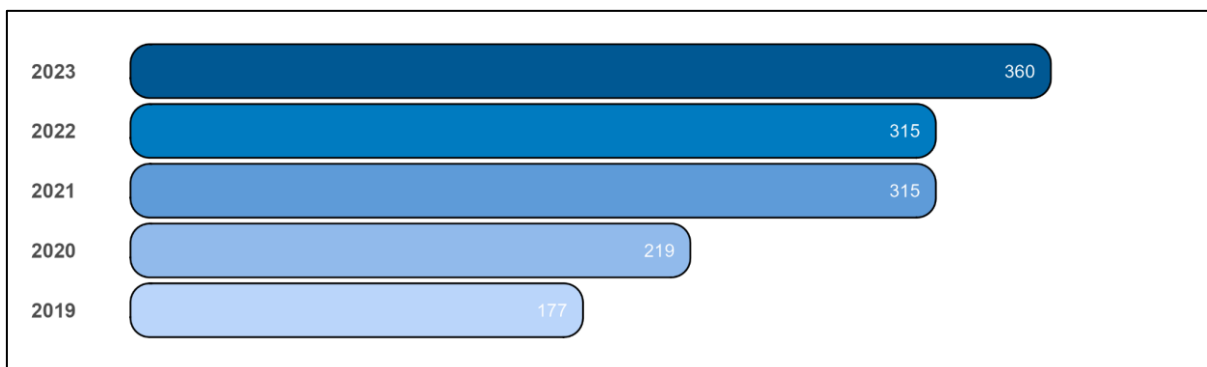
Omschrijving	Aantal		
	Toezichtmomenten ¹	Overtredingen	Naleefpercentage
Eigen toezicht	1086	228	79%
Toezicht op interne meldingen	135	75	44%
Toezicht op externe meldingen	155	57	63%
Totaal	1376	360	74%

¹ Exclusief fiscaal toezicht

Uit de tabel blijkt dat meldingen erg waardevol zijn en hieruit relatief veel overtredingen naar voren komen. Onze keus om altijd te reageren op interne en externe meldingen wordt hiermee gerechtvaardigd.

Het totaal aantal overtredingen was in 2023, vooral door een hoger aantal toezichtmomenten hoger dan in 2022. Procentueel was het verschil met 2022 hierdoor marginaal.

Tabel: Overzicht overtredingen vanuit toezicht en meldingen

2.4.2 Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO)

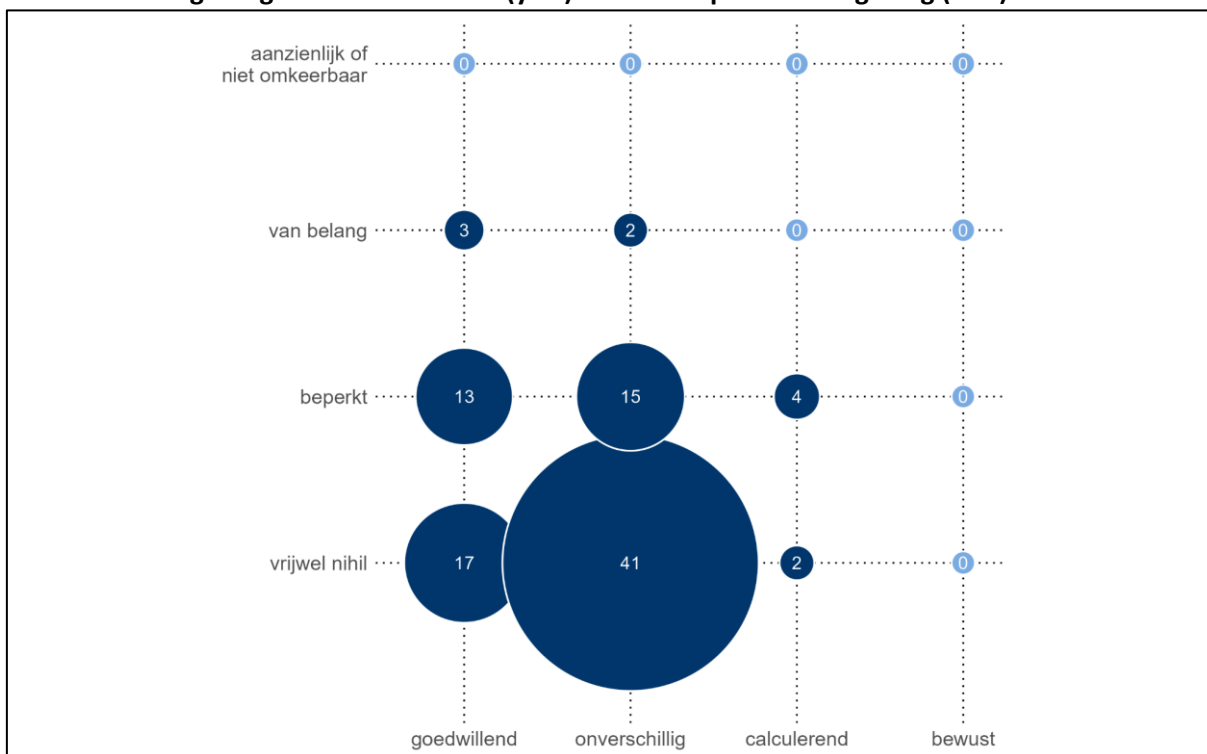
Tegen een overtreding treden we bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk op. Hierbij hanteren we het uitgangspunt dat iedere overtreding passend gevolg krijgt. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe de overtredingen zijn ingedeeld op basis van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO).

De LHSO gaat niet alleen uit van de zwaarte en gevolgen van een overtreding, maar ook van het gedrag van de overtreder. Hierbij wordt onderscheiden:

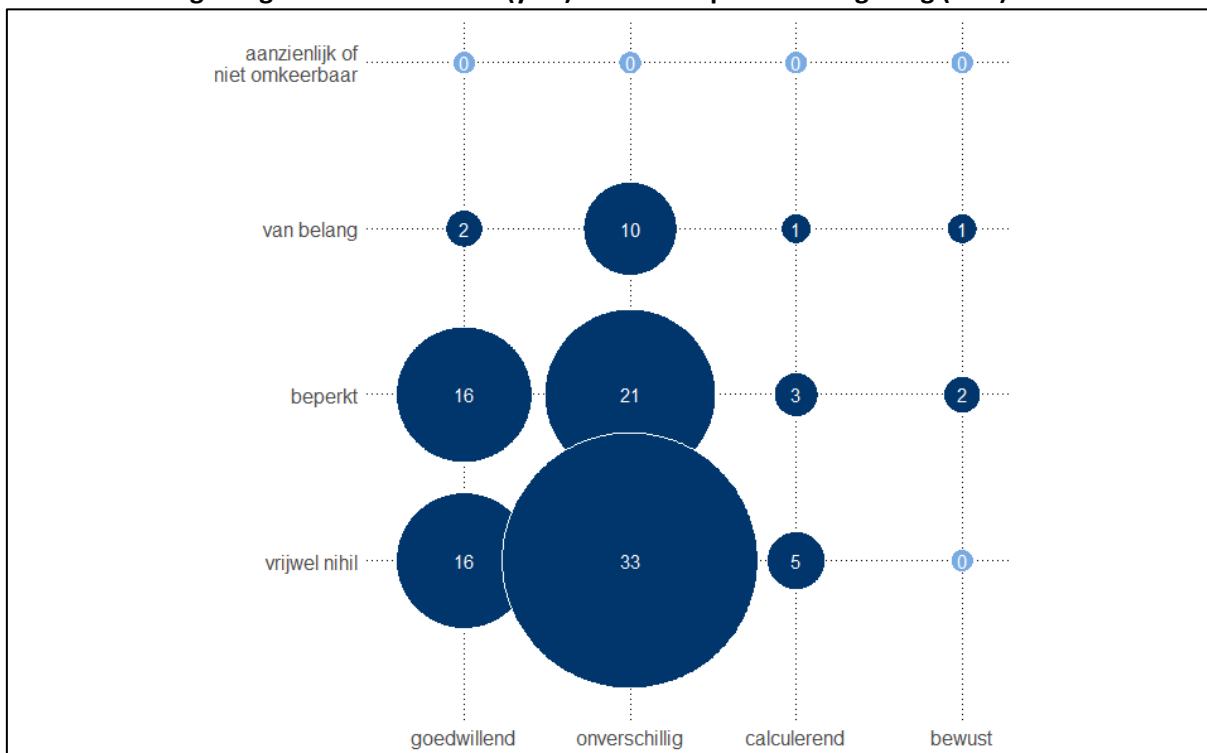
- Goedwillend gedrag: de overtreding was onbedoeld, er is proactief gehandeld;
- Onverschillig: het gedrag is nonchalant, niet alles is in het werk gesteld om de overtreding te voorkomen;
- Calculerend: de overtreding is weloverwogen tot stand gekomen, risico nemend dat het niet ontdekt zou worden;
- Bewust: de overtreding is bewust tot stand gekomen. Het gaat om overtredingen voor eigen gewin. Er is sprake van bewuste oplichting en fraude.

Door jaarlijks inzichtelijk te maken hoe de overtredingen zijn ingeschaald volgens de LHSO wordt inzichtelijk hoeveel overtredingen begaan zijn, maar ook hoe deze zijn ingeschaald.

Matrix van het gedrag van de overtreder (y-as) en effect op de leefomgeving (x-as) 2023

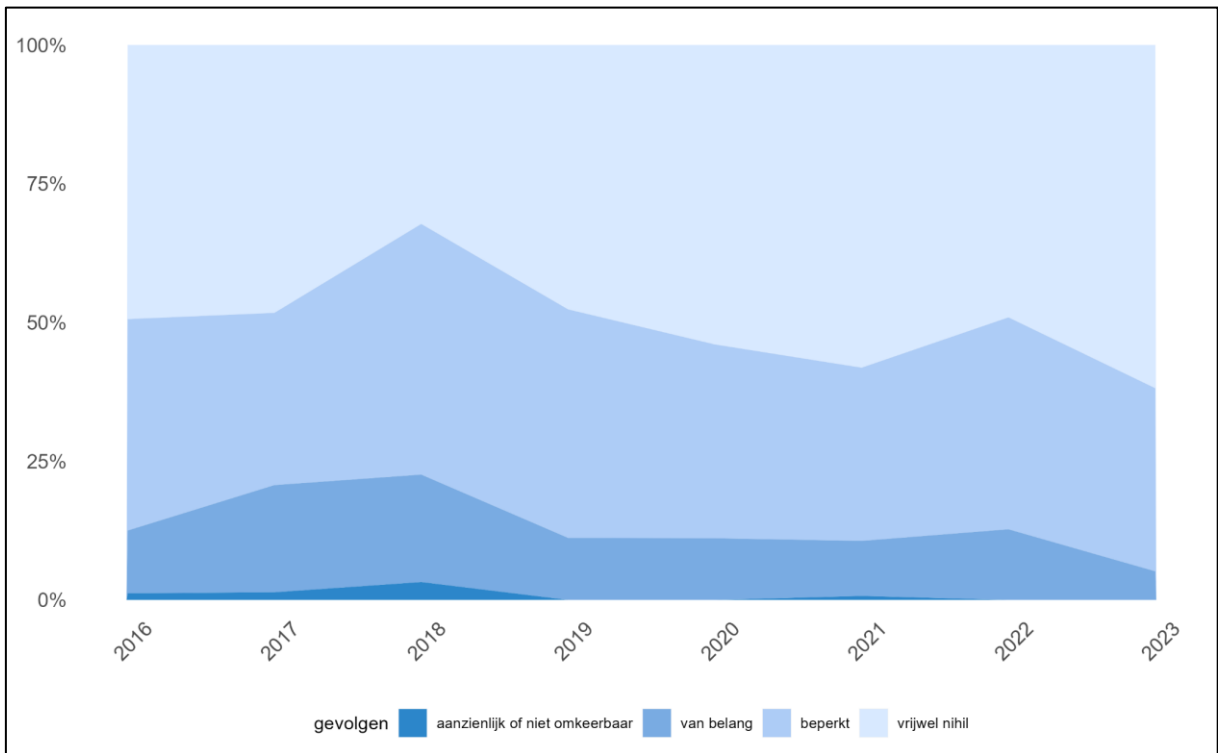

Matrix van het gedrag van de overtreder (y-as) en effect op de leefomgeving (x-as) 2022

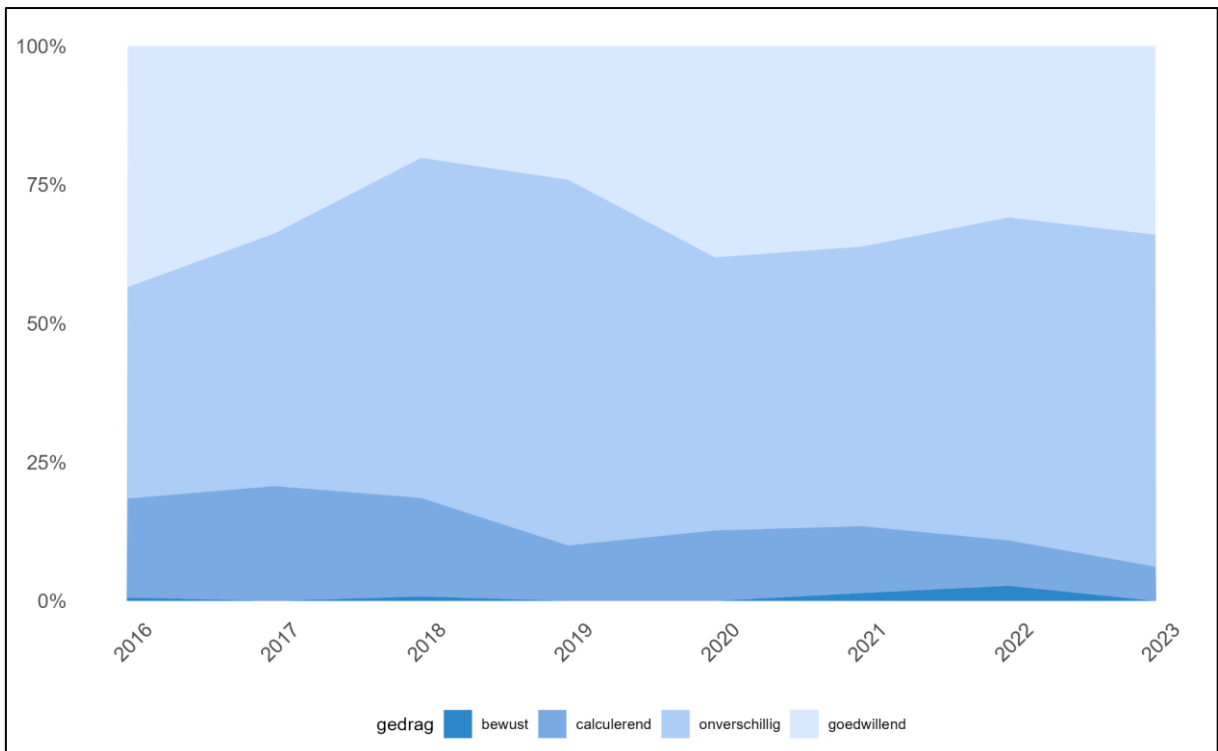
Toelichting:

Overtredingen die voortkomen vanuit de schouw, de groenprocedure en de WGB controles worden niet in de LHS-matrix ingedeeld. Ook is een aantal overtredingen nog in onderzoek. Dit verklaart het verschil tussen het aantal overtredingen en het aantal keren dat de LHS is ingevuld.

Afbeelding 25: Inschaling van de gevolgen van overtredingen volgens de LHS

Uit deze illustratie kan worden afgeleid dat de ernst van overtredingen over de loop der jaren iets is afgenomen.

Afbeelding 26: Inschaling van het gedrag van overtreders volgens de LHS

Uit deze illustratie kan worden afgeleid dat het gedrag waaruit overtredingen voortkomen over de jaren redelijk constant is. Ook komende jaren blijven we de inschaling van de overtredingen monitoren. Zo krijgen we steeds een beter beeld over overtredingen en het gedrag binnen de sectoren.

De Landelijke Handhavingstrategie (LHS) is in 2022 herzien en hernoemd tot Landelijke Handhavingstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Bij de herziening is een aantal elementen toegevoegd, die zullen leiden tot een hogere inschaling. Bijvoorbeeld indien een overtreder opnieuw een vergelijkbare overtreding begaat, wordt dat sneller gezien als verzwarende omstandigheid en dat leidt vervolgens tot een hogere inschaling. Daarmee kan door de invoering van de LHSO het beeld ontstaan dat in 2024 sprake is van zwaardere overtredingen of verwijtbaarder gedrag. We zullen dit bij de duiding van de resultaten in het jaarverslag over 2024 goed toelichten.

2.4.3 Bestuursrechtelijke handhaving

Bestuursrechtelijke handhaving is voornamelijk gericht op het laten eindigen van een overtreding, maar ook om herhaaldelijke overtredingen te voorkomen. Een overtreding kan beëindigd worden door een illegaal bouwwerk te verwijderen of illegaal handelen te staken en de gevolgen te herstellen door deze zo veel als mogelijk ongedaan te maken. Vaak is een waarschuwingsbrief voldoende. Als de overtreding daardoor niet eindigt volgt een (voornemen) last onder dwangsom (dan is er een geldbedrag verschuldigd als de overtreding niet tijdig en volledig is opgeheven) of wordt er bestuursdwang toegepast (dan beëindigt het waterschap de overtreding op kosten van de overtreder).

Het opleggen en toepassen van een last onder bestuursdwang gebeurt doorgaans alleen in spoedeisende situaties, meestal gerelateerd aan waterkwaliteit (lozingen). De reden daarvoor is dat het waterschap, als bevoegd gezag, een overtreder eerst een herstelmogelijkheid moet bieden om de overtreding zelf op te heffen.

Daarnaast kan een overtreding ook nog eindigen door legalisatie, wanneer een vereiste vergunning achteraf alsnog aangevraagd en verleend kan worden. Ook dat levert immers herstel op van een illegale situatie. Er wordt dan rekening gehouden met het stellen van een termijn (begunstigingstermijn) om de overtreding te laten eindigen. Van handhavingmaatregelen kan worden afgezien als er sprake is van (concreet) zicht op legalisatie. Alleen een ingediende vergunningaanvraag is daarvoor niet voldoende.

In onderstaande tabel is uitgewerkt welke bestuursrechtelijke maatregelen zijn getroffen in 2023.

Tabel: Overzicht bestuursrechtelijk maatregelen

jaar	status	schriftelijke waarschuwing	(voornemen) last onder bestuursdwang	(voornemen) last onder dwangsom	totaal
2020	➤ afgerond	110	16	24	150
	➤ lopend	71	4	32	107
	➤ totaal	181	20	56	257
2021	➤ afgerond	155	15	30	200
	➤ lopend	22	2	31	55
	➤ totaal	177	17	61	255
2022	➤ afgerond	90	17	22	129
	➤ lopend	25	2	25	52
	➤ totaal	115	19	47	181
2023	➤ afgerond	87	2	13	102
	➤ lopend	27	3	26	56
	➤ totaal	114	5	39	158

Het aantal bestuursrechtelijke maatregelen is lager dan het aantal geconstateerde overtredingen. Dit wordt verklaard doordat een groot aantal overtredingen niet vanuit bestuursrecht is opgevolgd, maar bijvoorbeeld vanuit fiscale regelgeving. Dit speelt bij toezicht op bronneringen en bijvoorbeeld het (niet) melden van de start van de bronbemaling. Daarnaast zijn er voor kleine overtredingen ook mondelinge waarschuwingen gegeven. Dit is bijvoorbeeld het geval geweest bij het coachende toezicht rond de bufferstroken en bij kleine spuitovertradingen van gewasbeschermingsmiddelen.

2.4.4 Bezwaar en beroep (en voorlopige voorziening)

Wanneer iemand een handhavingsbesluit ontvangt, staan daar rechtsmiddelen zoals bezwaar, beroep en hoger beroep tegen open. Ook kan er een voorlopige voorziening worden aangevraagd bij de voorzieningenrechter, met als doel om het handhavingsbesluit niet in werking te laten treden. Het indienen van bezwaar of beroep heeft namelijk geen opschortende werking.

Wanneer er tegen een besluit tot opleggen van een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom bezwaar wordt gemaakt dan vraagt het waterschap advies aan een onafhankelijke bezwarencommissie. Die commissie plant dan een hoorzitting om vragen te stellen aan de bezwaarmaker (overtreder) en aan het waterschap. Vervolgens brengt de bezwarencommissie een advies uit over de te nemen beslissing op het bezwaar (B.O.B.). Tegen die beslissing kan beroep bij de rechtbank Oost-Brabant, afdeling bestuursrechtspraak worden ingesteld. Als de uitspraak van de rechtbank niet geaccepteerd wordt, dan volgt een procedure bij de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State in Den Haag. In 2023 zijn er 3 bezwaarschriften ingediend tegen handhavingsbesluiten, 1 verzoek om voorlopige voorziening en 1 beroep (volgend uit een zaak uit 2020).

De afhandeling van bezwarenprocedures in 2023 is als volgt geweest:

- 2 bezwaren zijn in beslissing op bezwaar ongegrond verklaard;
- 1 bezwaar is pro forma ingediend en vervolgens ingetrokken.

Er is 1 verzoek om een voorlopige voorziening ingediend om een opgelegde last onder dwangsom niet in werking te laten treden. Dat verzoek is door de voorzieningenrechter afgewezen.

Met betrekking tot beroepszaken:

- 1 beroep ingediend in januari 2022, ingesteld tegen de beslissing op bezwaar waarin het bezwaar (conform advies van de bezwarencommissie) ongegrond is verklaard, daarvoor is door de rechtbank in november 2023 een (voorlopige) zitting gepland voor januari 2024;
- 1 beroep ingediend in januari 2022, ingesteld tegen de beslissing op bezwaar waarin het bezwaar (conform advies van de bezwarencommissie) ongegrond is verklaard, is na een zitting in april 2023 door de rechtbank ook ongegrond verklaard;
- 1 beroep ingediend in januari 2023, ingesteld tegen de beslissing op bezwaar waarin het bezwaar (conform advies van de bezwarencommissie) ongegrond is verklaard, daarvoor heeft de rechtbank in september 2023 een zitting gehad maar tot op heden is geen uitspraak gedaan; volgt in 2024.

Tabel: Bezwaar en beroep handhaving

	Totaal		Resultaat			
	Ingediend	Afgehandeld	Nog In Behandeling	Ongegrond	Gegrond	Ingetrokken
Beroep						
2019	1	0	0	0	0	0
2020	2	3	2	1	0	0
2021	4	6	4	1	0	1
2022	2	6	2	0	0	4
2023	1	3	2	1	0	0
Bezwaar						
2019	3	4	3	1	0	0
2020	10	10	4	4	0	2
2021	6	9	1	5	0	3
2022	2	3	0	2	0	1
2023	3	3	0	2	0	1
Hoger beroep						
2019	0	0	0	0	0	0
2020	1	1	0	1	0	0
2021	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0

Toelichting:

Ingetrokken: naast intrekken door de indiener kan het ook gaan om minnelijke oplossingen of niet-ontvankelijkheid.

Het aantal bezwaren blijft sinds 2021 lager dan voorgaande jaren, vooral vergeleken met 2020 toen er relatief veel bezwaar en beroep werd ingesteld (wellicht als gevolg van de Coronaperiode). Ons doel is overtredingen te beëindigen door daarover ook met overtreders in gesprek te gaan en te blijven, om ons beleid toe te lichten en overtredingen te (laten) beëindigen.

2.4.5 Strafrechtelijke handhaving

In ons beleid staat dat tegen iedere overtreding een passende maatregel wordt getroffen. Welke handhavingsactie volgt, wordt mede bepaald door het invullen van de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO). Niet alleen de bestuursrechtelijke maar ook de strafrechtelijke handhaving wordt op deze wijze ingeschaald.

Bestuursrechtelijk handhaven is vooral gericht op het beëindigen van de overtreding, terwijl strafrechtelijk handhaven is gericht op het bestraffen van de overtreder/dader. Het strafrechtelijke traject kan gelijktijdig met het bestuursrechtelijke handhavingstraject worden opgepakt, maar het opstarten van een bestuursrechtelijk traject is niet noodzakelijk. Het strafrechtelijke traject heeft immers een andere grondslag.

Het boa-team

Het boa team had in 2023 te maken met ziekte en verloop en was hierdoor netto maar 1 boa sterk. Deze te krappe invulling, wordt begin 2024 opgelost via 2 nieuwe medewerkers. Het boa-team wordt ondersteund door een juridisch adviseur en een administratief toezichthouder.

Werkzaamheden

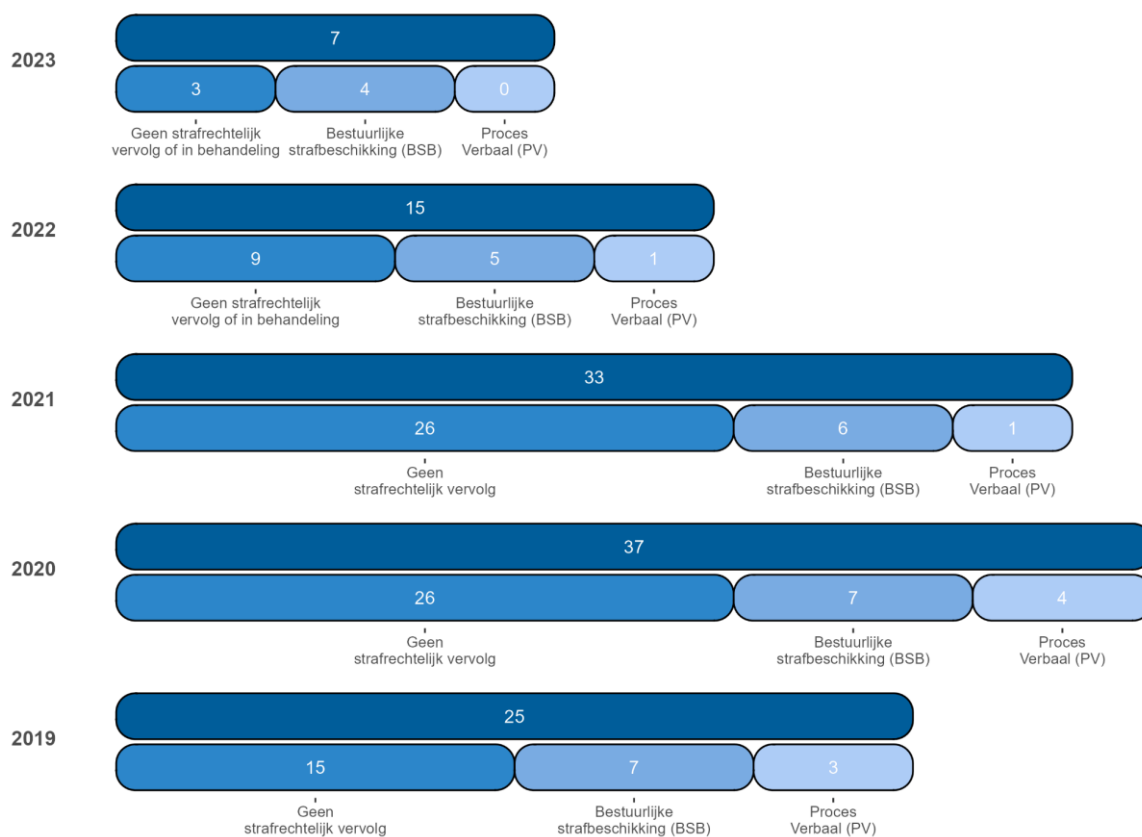
Het boa-team:

- Beoordeelt welke overtredingen, geconstateerd door toezichthouders, een strafrechtelijk vervolg krijgen en pakken dit vervolgens op;
- Verzorgt opsporing en toezicht bij verdenking van (strafbare) milieuovertredingen;
- Controleert of ondersteunt de toezichthouder bij de inschaling in de LHSO. Bij nadere beoordeling door het boa-team kan blijken dat een zwaardere inschaling nodig is, bijvoorbeeld bij recidive of andere verzwarende aspecten;
- Registreert welke zaken zijn en worden opgepakt, waarmee ook inzicht ontstaat over recidive en (in zijn algemeenheid) risicovolle sectoren;
- Stemt regelmatig af met het functioneel parket van het Openbaar Ministerie (OM) en andere ketenpartners. Hierbij wordt besproken welke zaken spelen en waar focus op wordt gelegd. Bij het strafrechtelijk oppakken van zaken volgen we echter primair de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO). Welk type zaken het komende jaar strafrechtelijke opvolging krijgen, is dus niet op voorhand aan te geven. Dit is afhankelijk van het type overtredingen die we komend jaar gaan tegenkomen en de inschaling daarvan in de LHSO.

Resultaten strafrecht

Uit de inschaling op basis van de LHS volgt welke overtredingen moeten worden doorgezet naar het boa-team, om te beoordelen of strafrechtelijk vervolg nodig is. Dit is in 2023 voor 7 overtredingen het geval geweest. De wijze waarop deze overtredingen vervolg hebben gekregen is uitgewerkt in onderstaande tabel.

Overzicht strafrechtelijke maatregelen

De bestuurlijke strafbeschikking (BSB) is in het leven geroepen om snel en kortdurend te 'straffen' zonder tussenkomst van een Officier van Justitie. Omdat de bewijslast bij de boa ligt, dient er bij een BSB een zorgvuldig onderzoek te worden uitgevoerd en zorgvuldige verslaglegging plaats te vinden. Dit is zeker bij complexe milieuzaken arbeidsintensief. In 4 gevallen hebben we een BSB opgelegd. Dit aantal is iets lager dan voorgaande jaren, hetgeen samenhangt met de krappe personele bezetting van het team. De opgelegde strafbeschikkingen hadden te maken met vervuiling van het oppervlaktewater, alsmede het niet melden van een incident.

Voor de gevallen waar een BSB niet mogelijk was door contra-indicatie, wordt een strafrechtelijk proces-verbaal (PV) opgemaakt. In 2023 is géén proces-verbaal opgemaakt.

Wet politiegegevens (Wpg)

Sinds de wetwijziging van de Wpg van 1 januari 2019 en de inwerkingtreding van het Besluit politiegegevens voor buitengewoon opsporingsambtenaren is de Wpg ook van toepassing op gegevensverwerking door boa's voor de uitoefening van hun opsporingstaak. Dat betekent dat het waterschap als boa-organisatie ook moeten voldoen aan de Wpg. Politiegegevens mogen alleen verwerkt worden voor specifieke doeleinden die in de Wpg staan omschreven en de verwerking moet voldoen aan allerlei specifieke vereisten, zoals bewaartermijnen en verplichte (interne en externe) audits.

In 2023 hebben interne en externe audits met betrekking tot de Wpg plaatsgevonden. Voor het komende jaar is het van belang dat de aanbevelingen uit deze audits worden opgevolgd, zodat het boa-team gaat voldoen aan de vereisten uit de Wpg. Dit maakt de kans op onrechtmatige verwerkingen kleiner. Hiervoor is een lijst met actiepunten opgesteld. Het team boa draagt bij aan de uitwerking van deze actiepunten waar nodig. We trekken hierbij samen op met de Unie van Waterschappen en voor meer operationele zaken met de Brabantse waterschappen.

2.5 Integrale thema's

2.5.1 Beregeningsbeleid

Meldingen en verzoeken

In 2023 ontvingen we (op grotere schaal dan normaal) meldingen van illegale putten, verzoeken tot het openbaar maken van vergunningen en ontvingen we bezwaren op verleende vergunningen. Al deze punten zijn opgevolgd en hebben ook geleid tot actie waar nodig. Een 3-tal grondwaterputten is via toezicht en handhaving buiten gebruik gesteld door de eigenaar.

Resultaten regulier toezicht

In de zomerperiode is door middel van surveillance in veld en luchtsurveillance gecontroleerd of de regels rond het beregenen goed werden nageleefd. Het naleefgedrag was overall gezien op orde (naleefpercentage 89 %).

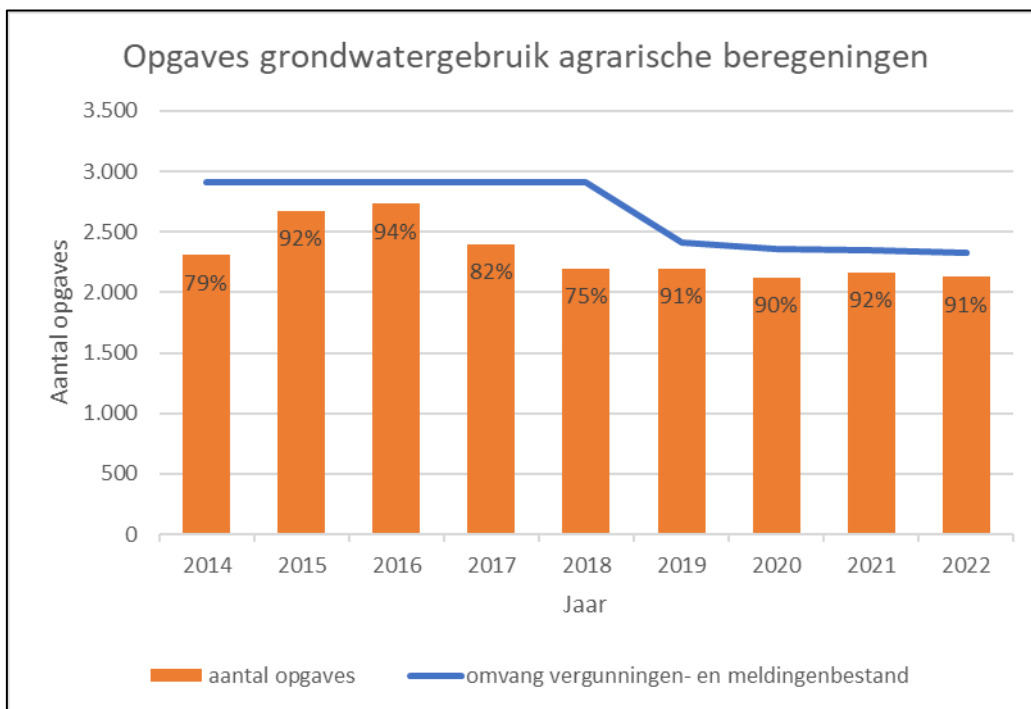
Jaarlijkse opgave grondwatergebruik

Iedereen met een geregistreerde grondwaterput (melding of vergunning) moet elk jaar opgave doen van het grondwatergebruik. Het waterschap schrijft alle betrokkenen aan en stuurt reminders en aanmaningen als niet aan deze verplichting wordt voldaan. Het kostte dit jaar meer inspanning en meer tijd om de opgaves over het grondwatergebruik in 2022 binnen te krijgen.

Elk jaar resteert een aantal puteigenaren die geen opgave doet. Als dit 3 jaar het geval is, wordt de melding of vergunning ingetrokken, zoals navolgend wordt toegelicht.

Afbeelding 27: Grondwaterput

Afbeelding 28: Overzicht opgaves grondwatergebruik agrarische beregeningen

Actueel vergunningenbestand

In 2023 hebben we in het kader van het actueel houden van het vergunningen- en meldingenbestand met betrekking tot beregening, vergunninghouders en melders aangeschreven die drie jaren geen opgave hebben gedaan van de hoeveelheid onttrokken grondwater. Deze onttrekkers lijken op basis van de registratie geen gebruik meer te maken van de grondwaterputten. Als geen gebruik wordt gemaakt van de vergunning of melding trekken we deze in. We hebben één vergunninghouder hierom aangeschreven wat heeft geleid tot overschrijving van de vergunning. Verder zijn elf puteigenaren aangeschreven. Twee puteigenaren gaven aan geen grondwater meer te gebruiken. Deze meldingen zijn uit het bestand verwijderd. De overige puteigenaren hebben alsnog opgave gedaan. Met deze acties is het vergunningen- en meldingenbestand bijgewerkt en actueel gehouden.

2.5.2 Mestverwerking

Actualisering van de vergunningen

Voor lozingen vanuit mestverwerkingsinstallaties hebben we 29 vergunningen verleend. Slechts 8 hiervan zijn in gebruik. We zijn bezig met een traject om de actieve vergunningen te actualiseren en vergunningen die niet gebruikt worden zo veel mogelijk in te trekken.

Het actualiseren van vergunningen is een belangrijk onderwerp in het kader van de KRW-opgaves, bestuurlijke afspraken en ook onderdeel van ons meerjarige VTH-beleid. Wanneer het ambtshalve aanpassen van vergunningen leidt tot strengere normen of andere monitoring leidt dat tot vragen en bezwaren van de vergunninghouders. Via gesprekken hebben we aangegeven waarom de aanpassingen nodig zijn. Suggesties en zorgen hebben we meegenomen en deze worden zorgvuldig afgewogen bij de herziening van de vergunningen. Ook in 2024 zal deze herziening nog onze aandacht vragen.

Intrekken van vergunningen die niet gebruikt worden

De ondernemers die hun lozingsvergunning al meerdere jaren niet gebruiken, hebben bericht ontvangen dat we die vergunning in willen gaan trekken. In 2024 beoordelen we mede op basis van ontvangen reacties welke vergunningen worden ingetrokken en waar toch nog concreet perspectieven ligt dat er daadwerkelijk binnen een redelijke termijn toch nog activiteiten plaats gaan vinden, en dus de vergunning van kracht kan blijven. Ook die vergunning wordt dan geactualiseerd.

Toezicht

In 2023 is het toezicht zoals voorgaande jaren toegepast, op voortgezet. De controles bestaan uit maandelijks eigen metingen door het waterschap, beoordeling van uitgevoerde metingen door de bedrijven en een controle bezoek. Incidenteel zijn normoverschrijdingen geconstateerd, waarop de bedrijven zijn aangeschreven. Overall gezien is sprake van een naleefgedrag van 98%.

2.5.3 Bijdrage aan beleidsontwikkelingen

Vanuit vergunningverlening en toezicht en handhaving worden beelden gedeeld en wordt input gegeven aan beleid, met als doel het beleid effectiever te maken, waar nodig. Onderwerpen die afgelopen jaar aan de orde zijn gebracht zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel: Input VTH op beleidsonderwerpen

Thema	Onderwerpen
Beregeningsbeleid	• Interpretatie afwaartse verplaatsing beschermde gebieden • Bepaling van debieten tijdens toezicht • Vrijwillige melding voor kleine grondwateronttrekkingen
Regelbaar Drainage- en Infiltratiesysteem (RDI)	• Vergunningverlening hiervoor binnen beschermde gebieden • Pilot Project is gestart (looptijd 3 jaar)
Regels voor toename verhard oppervlak	Niet alle regels zijn goed controleerbaar
Aquathermie	Borging van ecologische effecten bij vergunningverlening
Waterkwaliteitsverbeteringen onder de Omgevingswet	Afstemming op welke onderdelen beleidsrijke aanpassing van de waterschapsverordening nodig of wenselijk is
Herzien beleid doelmatige werking RWZI's	Vanuit VTH wordt input geleverd op dit lopende herzieningstraject
Actief onttrekken aan drainages	Toenemend fenomeen en een duidelijk beleidskader ontbreekt
Regels in de Keur, straks de waterschapsverordening	Hierover vindt periodiek overleg plaats binnen een adviesteam
Meldplicht (en meetplicht) voor bronneringen	Vrijstelling van de meldplicht voor kleine bronneringen is per 1/1/2024 vervallen

De afstemming over deze onderwerpen is waardevol en constructief. De aanpassing van beleid vraagt tijd en integrale afstemming. De input van VTH wordt daarbij doorgaans goed meegewogen.

2.5.4 Indirecte lozingen

Indirecte lozingen zijn lozingen op het gemeentelijk rioolstelsel, die uitkomen bij onze RWZI's. De gemeenten of provincie is bevoegd gezag voor deze lozingen, maar het waterschap ervaart de effecten van ongewenste lozingen en overtredingen in de vorm van verstoringen in het zuiveringsproces. Ook kan het gaan om stoffen die slecht door de RWZI worden gezuiverd en dan ongezuiverd in het ontvangende oppervlaktewater terecht komen. Sinds 2020 voeren wij ook zelf weer toezicht uit op indirecte lozingen. De resultaten hiervan zijn eerder beschreven.

Omdat de omgevingsdiensten beperkt prioriteit gaven en beperkt kennis hebben omtrent toezicht op indirecte lozingen, voeren ook de andere Brabantse waterschappen dit toezicht zelf uit. De resultaten van het door ons zelf uitgevoerde toezicht zijn reeds beschreven en maken duidelijk dat dit toezicht nodig blijft.

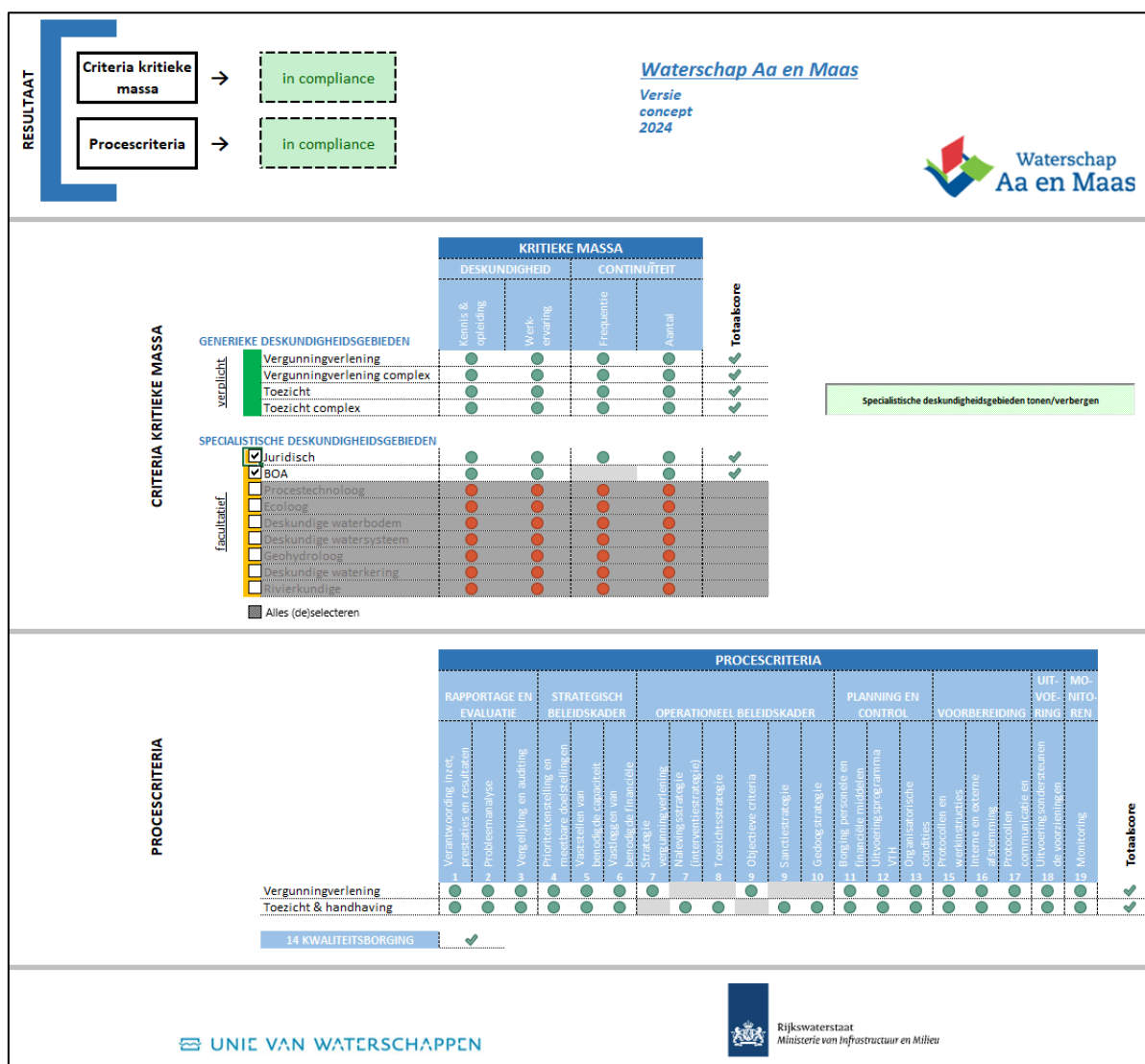
Om binnen Brabant een gelijk speelveld te krijgen ten aanzien van kennisontwikkeling, vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van indirecte lozingen, is medio 2021 een project gestart, waarin de Brabantse omgevingsdiensten en waterschappen participeren. Er zijn goede werkafspraken gemaakt, ook met duiding welke capaciteit en kennis aanwezig moet zijn. De laatste fase van het project, waar het gaat om de eindrapportage en het borgen van de afspraken blijkt de zwaarste dobber. We zetten ons in om daar in 2024 stappen in te zetten.

Vanuit de eigen watervisie van de Omgevingsdienst Brabant Noord is ook gestart met de actualisering van vergunningen van indirecte lozingen. Waar nodig ondersteunt het waterschap.

2.5.5 Kwaliteitscriteria

Goede vergunningverlening en adequaat toezicht is van groot belang voor goed waterbeheer. Daarom hebben Rijkswaterstaat en de waterschappen afgesproken om gezamenlijk kwaliteitscriteria voor de Vergunningverlening, Toezicht- en handhavingstaken (VTH) Waterbeheer vast te leggen. In de kwaliteitscriteria zijn de eisen vastgelegd voor de organisaties en medewerkers, inclusief eventuele derden voor wat betreft opleiding, kennis, ervaring en vliegreuen. Sinds 2015 monitoren we of we aan alle deze eisen voldoen.

In 2020 is Unie van Waterschappen-breed geconstateerd dat vrijwel alle waterschappen nog niet aan alle eisen voldoen. Ook voor ons waterschap waren er nog aandachtspunten. In ons beleidsplan hebben we als ambitie opgenomen dat we volledig aan deze criteria willen voldoen. De beoordeling aan de kwaliteits- en procescriteria is uitgewerkt in Afbeelding 29.

Toelichting beoordeling Vergunningverlening:

De procescriteria zijn geborgd en de afdeling voldoet aan de kritieke massa. Een risico blijft het vertrek van kennis en ervaring. Sommige dossiers, zoals waterkwaliteit en grondwater, zijn zo complex dat het lang duurt voordat de inhoud eigen is gemaakt. Kennis zit vaak geconcentreerd bij één of enkele personen waardoor dit erg kwetsbaar is. Ook in 2024 is het daarom belangrijk hier verder op in te spelen door nog meer aan kennisdeling te doen zodat deze complexere dossiers over meerdere collega's verdeeld kunnen worden. Dit is echter een proces dat veel tijd vergt en ook de komende periode kwetsbaar blijft doordat je beperkt bent in het aantal collega's die hiermee aan de slag kan.

Toelichting beoordeling Toezicht en handhaving:

De procescriteria zijn geborgd en de afdeling voldoet aan de vereiste kritieke massa. Het kan gebeuren dat door ziekte of verloop er in het jaar een periode is, waarbij niet aan de kritieke massa wordt voldaan. In 2023 was dit bijvoorbeeld met het BOA team het geval. Langere tijd was maar 1 BOA inzetbaar. Door aannames is deze situatie inmiddels verbeterd.

Beoordeling VTH-documenten door het IBT:

De provincie houdt toezicht op gemeenten op het gebied van de VTH-taken. Door een hiaat in de wetgeving is het IBT niet bevoegd voor beoordeling van de waterschappen op het gebied van VTH. In overleg met het IBT, samen met waterschap De Dommel en waterschap Brabantse Delta, is afgesproken dat de Brabantse waterschappen zich vrijwillig laten toetsen.

Deze beoordeling heeft in 2023 plaatsgevonden. Geconcludeerd is dat de documenten tijdig waren vastgesteld en voldeden aan de eisen. Enkele suggesties hebben we ter harte genomen. Verbeterpunten die op grond van de beoordeling door het IBT zijn doorgevoerd zijn:

- Een uitgebreidere toelichting of aan de kwaliteitscriteria wordt voldaan. Via bovenstaande uitwerking (Afbeelding 29) en toelichting geven we daar opvolging aan;
- Een betere beschrijving van de afstemming die plaatsvindt met ketenpartners rond het strafrecht (prioriteitenstelling en capaciteit). Deze afstemming is beschreven in paragraaf 2.4.5.

2.5.6 De omgevingswet treedt in werking

Op 1 januari 2024 is het eindelijk zo ver, de Omgevingswet treedt in werking. Er is de afgelopen jaren veel werk verzet om ervoor te zorgen dat we hierop voldoende voorbereid zijn. Zo zijn werkprocessen en werkafspraken onder de loep genomen en opnieuw vastgesteld, bijvoorbeeld voor het aanvragen en behandelen van een Vergunning Eigen Dienst. Ook is veel werk verzet om het DSO (Digitaal Stelsel Omgevingswet) in te richten. We zijn klaar om aanvragen en meldingen te ontvangen via het DSO maar weten ook dat we de komende jaren nog veel aandacht moeten hebben om dit te verbeteren, met name de klantvriendelijkheid. Dit is echter geen Aa en Maas uitdaging maar daar hebben alle bevoegde gezagen landelijk mee te maken.

Toezichthouders, vergunningverleners en planadviseurs hebben trainingen gehad en zijn bekend met de gewijzigde systematiek. Qua systematiek verandert er veel, maar inhoudelijk is er gelukkig nog veel houvast. De bestaande regels zoals die bekend waren vanuit de Keur en het Activiteitenbesluit Milieubeheer zijn op heel veel onderdelen gelijk gebleven.

Natuurlijk wordt het wennen en is het spannend om te gaan ervaren hoe alles onder de Omgevingswet gaat verlopen. We zijn zo goed mogelijk voorbereid en kunnen bouwen vanuit een goede basis. De komende jaren zal er veel aandacht nodig blijven voor training, verbetering, voorlichting en samenwerking.

2.5.7 Alle hens aan dek voor de KRW-doelen

Voor alle waterschappen is nog veel werk te verzetten in het kader van de doelen vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW). Ook VTH kan bijdragen door te zorgen voor goede vergunningen, goed toezicht en handhaving waar nodig. Eind 2023 is een traject gestart om te beoordelen op welke onderdelen extra inzet vanuit VTH mogelijk en doelmatig is. Aspecten die hierbij besproken worden zijn:

- Het actueel maken en houden van vergunningen;
- Het toepassen van maatwerkbesluiten, indien algemene regels onvoldoende bescherming bieden;
- Beleidsrijke aanpassingen in de waterschapsverordening, indien de huidige regels onvoldoende bescherming bieden;
- Overzicht van lozingen, waarvoor geen vergunningplicht geldt;
- Meer zicht op indirecte lozingen (bevoegdheid van gemeenten);
- Het intensiever uitvoeren van toezicht op lozingen, zowel vergunningplichtige als meldingsplichtige lozingen;
- Het uitvoeren van extra toezicht (gebiedsgericht toezicht) in gebieden met achterblijvende waterkwaliteit.

De integrale afstemming die in 2023 binnen het waterschap is gestart, loopt door in 2024. Hierbij wordt beoordeeld welke extra acties nodig of wenselijk zijn en wat daar (ook in personele zin) voor nodig is.

2.6 Samenwerking met ketenpartners

Vanuit VTH werken we al langer samen met verschillende partijen. Deze samenwerking wordt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet belangrijker. We hebben in 2023 de samenwerking in stand gehouden en op het gebied van indirecte lozingen geïntensiveerd.

2.6.1 Rijkswaterstaat

De structurele samenwerking met Rijkswaterstaat (RWS) bestaat in hoofdzaak uit kennisuitwisseling over bodemkwaliteit (BBK) en het uitvoeren van gezamenlijke controles in de uiterwaarden. Deze samenwerking is van waarde omdat RWS veel vaker dan wij te maken hebben met meldingen BBK en dus meer kennis en ervaring hierover heeft. Daartegenover is onze kennis over het Activiteitenbesluit van waarde voor controles in de uiterwaarden van RWS.

Daarnaast is in 2021 een start gemaakt met kennisdeling omtrent opkomende stoffen. Gelet op de beperkte kennis omtrent de impact van de lozing van deze stoffen is het van belang om de beschikbare kennis met elkaar te delen en samen te werken aan een hoger kennisniveau. Het doel is uiteindelijk om zo goed mogelijk te kunnen adviseren aan omgevingsdiensten, aanvragers, gemeenten en interne collega's en om input te verzamelen voor eventueel te ontwikkelen beleidskaders.

2.6.2 Waterschap Brabantse Delta

Waterschap Brabantse Delta voert, onder andere voor waterschap Aa en Maas, de inspecties uit bij bedrijven die vallen onder het Besluit risico's zware ongevallen (Brzo-inspecties). We stemmen af met Brabantse Delta af welke bedrijven worden gecontroleerd, zodat alle Brzo-bedrijven met waterrelevantie binnen ons beheergebied tijdig (minimaal één keer in de vier jaar) worden gecontroleerd.

2.6.3 Waterschap De Dommel

Een aantal rioleringen in het beheergebied van De Dommel komt uit op RWZI's van Aa en Maas. Dit is bijvoorbeeld het geval in de gemeente Vught. Met waterschap de Dommel zijn afspraken gemaakt over toezicht en handhaving op deze indirecte lozingen en het fiscaal toezicht

2.6.4 Brabantse Omgevingsdiensten

Met de Brabantse Omgevingsdiensten (ODBN, ODZOB en OMWB) wordt samengewerkt op de thema's van risico relevante bedrijven, indirecte lozingen en noodtrayvelden. Over deze onderwerpen vindt uitwisseling van informatie en kennis plaats en worden gezamenlijke controles uitgevoerd.

2.6.5 Schone maaswaterketen

De Schone Maaswaterketen is een samenwerkingsverband tussen Rijkswaterstaat, het ministerie van IenW, de verschillende waterschappen, drinkwaterbedrijven binnen het stroomgebied van de Maas. Het heeft als doel om de waterkwaliteit binnen het stroomgebied te verbeteren. Focus ligt op organische microverontreinigingen die via afvalwaterstromen in het milieu terecht komen. Binnen verschillende werkgroepen, waaronder Bronaanpak en grip op vergunningen en indirecte lozingen, werken we hieraan.

2.6.6 Gebiedsgericht Handhaven Mestfraude (GGH)

Gebiedsgericht handhaven is projectmatig gestart vanuit het Bestuurlijk Platform Omgevingsrecht (BPO) op basis van een door de partijen gedragen Plan van Aanpak. Onder regie van LNV werken de NVWA, RVO, de provincies Noord-Brabant en Limburg, gemeenten, omgevingsdiensten en waterschappen samen op het gebied van toezicht in de peelregio.

Onder de vlag van GGH worden, na analyse en selectie, jaarlijks circa 30 gezamenlijke controles uitgevoerd, waarvan 10 binnen het beheergebied van Aa en Maas.

2.6.7 Samen Sterk in Brabant (SSIB)

Om misstanden in het buitengebied aan te pakken, werkt de provincie samen met de Omgevingsdiensten, alle Brabantse gemeenten, waterschappen, het Openbaar Ministerie, politie en terreinbeheerder samen. Een speciaal team van 'SSIB handhavers' houdt zich hiermee bezig. Hoewel de nadruk ligt op stroperij, wildcrossen en (drugs)afvaldumpingen, zijn de handhavers van SSIB belangrijke 'ogen' in ons gebied. De uitvoering van de taken van de SSIB zijn sinds 1 januari 2018 centraal belegd bij de Omgevingsdienst Brabant Noord.

De brabantse waterschappen hebben een training gegeven aan toezichthouders van het SSIB en een leidraad opgesteld met waterthema's. Hiermee wordt getracht de oog- en oorfunctie voor elkaar goed vorm te kunnen geven.

2.7 Evaluatie

- 2023 stond landelijk in het teken van diverse publicaties over de waterkwaliteit in relatie tot KRW doelen en ook de rol die VTH daarbij heeft. Voorliggend jaarverslag beschrijft wat er al gebeurt en welke beelden dat geeft. Zo zijn we 2 jaar geleden al gestart met de actualisering van vergunningen en krijgen lozingen volgens de risico prioritering al jarenlang veel aandacht vanuit toezicht. Verdere verbetering en versterking van het instrument VTH is echter altijd mogelijk en gesprekken daarover vinden plaats. Vanuit een gedegen basis denken we mee en werken we mee, gericht op het zo veel mogelijk bereiken van de KRW-doelen in 2027. Begin 2024 wordt ook duidelijk of daarvoor uitbreiding van de capaciteit nodig is.
- Binnen het waterbeheer hebben wij te maken met versnipperde bevoegdheden. Op de gebieden van indirecte lozingen en mestregelgeving ervaren de waterschappen wel de lasten, maar hebben wij niet de bevoegdheden. Op het gebied van grondwater heeft de Provincie Noord Brabant in 2023 een grote rol gepakt gericht op controle van grondwaterputten, in het kader van de Wet natuurbescherming. We blijven ons inzetten op samenwerking met de ketenpartners. De samenwerking met de ketenpartners is in Noord-Brabant rond veel thema's al vorm gegeven, met als doel elkaar te informeren, ondersteunen en versterken. Hoewel dit vanzelfsprekend lijkt, heeft 2023 (zeker rond grondwaterputten) laten zien dat samenwerken veel afstemming en tijd vraagt en niet vanzelf gaat.
- In 2023 hebben we weer verdere stappen gezet voor het monitoren van de werkvoorraad: dit is erg belangrijk omdat een groot deel van de werkvoorraad niet planbaar is, maar afhankelijk is van aanvragen van vergunningen, meldingen van incidenten en het aantal en de complexiteit van handhavingzaken. Mede met hulp van deze dashboards en soms via tijdelijke inhuur vangen we piekbelastingen op en zijn we in staat gebleken het gros van alle zaken binnen de servicetermijnen af te ronden.
- In 2022 gaven we een aantal punten mee voor doorontwikkeling in 2023. We geven tot slot van dit jaarverslag (op de navolgende pagina) aan op welke wijze daar vorm aan is gegeven.

Afbeelding 30: Monstername paars oppervlaktewater, veroorzaakt door de purple bacterie

Tabel: Overzicht opvolging van signalen

Signaal 2022	Opvolging
We zien schaalvergroting en overtredingen bij (nood)trayvelden voor softfruit.	• Pilot project loopt in Meijerijstad: onderzoek naar alternatieve teeltmethode. De pilot heeft tijd nodig en is daardoor niet direct een oplossing voor de huidige noodtrayvelden; • Circa 70 % van de noodtrayvelden heeft in 2023 toezicht gehad. Afstroom is niet geconstateerd, maar wel is sprake van overtredingen onder bevoegdheid van gemeenten; • Er is afstemming met de omgevingsdiensten voor gecombineerd toezicht in 2024, met als doel voorkomen van te grote belasting van bodem, grondwater en oppervlaktewater.
In het beregeningsbeleid zijn maximale debieten opgenomen waarmee ondernemers grondwater mogen onttrekken. Ook moeten de ondernemers jaarlijks opgave doen van het grondwater gebruik. Debietmeters zijn echter niet specifiek voorgeschreven.	In het voorziene nieuwe beregeningsbeleid wordt uitgezocht of debietmeters verplicht kunnen worden.
Het particuliere en bedrijfsmatige gebruik van chloride voor ontharding van leiding- en grondwater blijkt omvangrijk en leidt in enkele gevallen tot schade aan vegetatie en normoverschrijdingen in oppervlaktewater.	Er zijn preventie gesprekken gevoerd met leveranciers en adviseurs. Dit levert bewustwording en optimalisatie bij de ontwerpen van bestaande en nieuwe installaties. In overleg met andere afdelingen van het waterschap wordt uitgezocht waar knelpunten liggen op het gebied van chloride concentraties in oppervlaktewater en bij RWZI's om te bepalen waar VTH (al dan niet via beleidsaanscherping) kan ondersteunen.

3 Deel III UITVOERINGSPROGRAMMA 2024

3.1 Inleiding

Met een beleidsplan, uitvoeringsprogramma en jaarverslag wordt een cyclus vormgegeven waarin beleid en uitvoering aan elkaar worden gekoppeld. We maken in dit uitvoeringsprogramma inzichtelijk aan welke doelen wordt gewerkt, welke uitgangspunten worden gehanteerd en zo concreet mogelijk welke activiteiten uitgevoerd worden in 2024.

3.2 Preventie

In 2024 zal in ieder geval aandacht worden besteed aan:

- Toekomst bestendige teelt op trayvelden voor softfruitteelt (continuering activiteiten in de werkgroep);
- Voorlichting regels bij toename van verhard oppervlak, aan gemeenten en projectontwikkelaars;
- Voorlichting (nieuwe) regels bufferstroken langs watergangen;
- Voorlichting onttrekken aan drainages voor versnelde ontwatering;
- Onderzoek en verkenning mogelijkheden vermindering chloride gebruik bij (particuliere en bedrijfsmatige) onthardingsinstallaties.

3.3 Planadvies en Vergunningen

3.3.1 Basistaken

De basistaken binnen Planadvies en Vergunningen zijn:

- Het in behandeling nemen van vergunningaanvragen;
- Het actueel houden van het vergunningenbestand;
- Het beoordelen van meldingen;
- Het adviseren op adviesverzoeken van andere overheden in het kader van vergunningverlening;
- Het adviseren op ruimtelijke plannen;
- Het afgeven van verklaring van geen bezwaar bij GOB-verzoeken;
- Het uitvoeren en stimuleren van de subsidie voor klimaatbestendige maatregelen;
- Het behandelen van ingestelde juridische procedures voor P&V-zaken.

Voor het aantal te verwachten producten zijn we afhankelijk van de aanvragen en verzoeken die binnenkomen. Hier hebben we nauwelijks invloed op. Op basis van cijfers van voorgaande jaren kunnen we wel een inschatting maken. Voor alle producten zien we vanaf 2019 een jaarlijkse stijging. Hier houden we ook in 2024 rekening mee.

Concreet houdt dit in dat we in 2024 de volgende aantallen en de daarbij behorende ureninzet verwachten:

Product	Verwacht aantal
Vooroverleg	Complex : 150 Eenvoudig: 225
Vergunningaanvragen (inc. Vergunning Eigen Dienst)	Complex : 200 Eenvoudig: 250
Meldingen	750
Adviesverzoeken andere overheden in het kader van vergunningverlening	Complex : 100 Eenvoudig: 100
Adviesverzoeken met betrekking tot ruimtelijke plannen	Ruimtelijke plannen: 600 GOB-aanvragen: 30

3.3.2 Projecten en thema's

Actualisatie uitgangspunten watertoets

Samen met de afdeling Beleid en Advies wordt in 2024 verder gewerkt aan het hernieuwen van de uitgangspunten watertoets. Onderdeel hiervan is de vroegtijdige betrokkenheid van het waterschap in planvormingsprocessen, zodat het waterbelang vanaf het begin af aan meegewogen wordt. Het bredere maatschappelijke belang wordt naar voren gehaald zodat de focus minder komt te liggen op toetsing achteraf. Dit door bijvoorbeeld invloed uit te oefenen op onder andere locatiekeuze. We nemen daarin de beschikbare instrumenten mee, zoals de klimaatonderlegger en de signaleringskaart om zo effectief mogelijk in te zetten om bodem en water ook echt sturend te laten zijn.

Subsidiebeleid

Het samenwerkingsverband met de as50 gemeenten loopt ook in 2024 door, waterschap Aa en Maas blijft de uitvoering van de subsidieregeling klimaat voor haar rekening nemen. Naast uitvoering zorgen we ook jaarlijks voor een evaluatie en verbetering van de regeling in samenwerking met betrokken partijen.

Beleidsontwikkelingen

Zoals in het jaarverslag aangegeven zijn er verschillende dossiers waarop we nauw samenwerken met andere afdelingen om het beleid door te blijven ontwikkelen. Ook komen er uit lopende casussen altijd weer nieuwe inzichten die beleidsmatig doorvertaald moeten worden. Belangrijke dossiers voor komend jaar blijven grondwater, RDI en waterkwaliteit.

Proces en inzichten

We blijven werken aan procesverbeteringen, zowel voor onze eigen afdeling als in de samenwerking met andere afdelingen. Specifiek gaan we in 2024 verbeteringen doorvoeren met betrekking tot het registreren van de verschillende producten. Dit leidt tot betere inzichten aan de hand waarvan we nog gericht en specifieker kunnen kijken waar (tijds)winst en efficiëntievoordelen te behalen zijn. Ook zijn intern werkafspraken gemaakt die bij moeten dragen aan het sneller afwikkelen van ingewikkelde dossiers en casussen.

Omgevingswet

De gevolgen van de Omgevingswet worden in de loop van 2024 zichtbaar. We weten dan hoe het DSO presteert en hebben een beeld van de verbeterpunten. Ook verwachten we komend jaar een toename van het aantal aanvragen doordat we ook te maken krijgen met de Vergunning Eigen Dienst. We houden dit goed in de gaten en kijken in de loop van 2024 wat dit eventueel voor gevolgen heeft voor de capaciteit.

3.4 Toezicht

Op basis van de Risicoprioritering 2024 (zie bijlage 1) en aan de hand van de beschikbare capaciteit bepalen we op welke segmenten gepland toezicht wordt uitgevoerd. Hieronder is allereerst de beschikbare capaciteit omschreven, waarna de verdeling per segment wordt toegelicht.

3.4.1 Beschikbare capaciteit

De beschikbare capaciteit voor toezicht en handhaving in 2023 is in onderstaande tabel samengevat. Binnen deze uren vallen niet de juridische en bestuurlijke adviezen die gekoppeld zijn aan dit toezicht.

Tabel: Overzicht uren voor toezicht en handhaving 2024, inclusief vergelijk voorgaande jaren

Omschrijving	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Preventie	700	700	900	1.542	700	700
Toezicht (inclusief fiscaal toezicht en toezicht op meldingen)	5.022	8.100	9.649	9.922	11.232	10.601
Bestuursrechtelijk optreden	4.000	3.200	3.200	3.200	2.200	2.500
Strafrechtelijk handhaven	1.900	2.000	2.000	1.600	1.000	1.500
Overige activiteiten	6.884	5.986	4.433	4.318	3.132	4.959
Totaal	18.506	19.986	20.182	20.582	18.264	20.260

De formatie voor 2024 is door aannames op het normale niveau en de beschikbare uren zijn daardoor hoger dan voorgaand jaar. Het inwerken van nieuwe medewerkers en wennen aan het stelsel van de omgevingswet zorgt voor een relatief hoge post "overige activiteiten". De verwachte besteding voor bestuursrecht en strafrecht is voor komend jaar iets hoger ingeschat dan voorgaand jaar, op basis van het hogere aantal overtredingen dat we zagen in 2023. Het aantal te besteden uren voor toezicht is daardoor iets, maar marginaal lager dan voorgaand jaar.

Naast de bovenstaande uren, is er voor toezicht ook inzet vanuit de districten (toezicht watersysteem) en de afdeling waterveiligheid (toezicht keringen). Die uren zijn niet opgenomen in bovenstaand overzicht.

3.4.2 Toelichting risicoprioritering

De totstandkoming van de risicoprioritering (zie bijlage 1) heeft plaatsgevonden op basis van een drietal stappen:

- Het uitgevoerde toezicht over 2023 is geëvalueerd. Op deze manier kunnen de ervaringen van het afgelopen jaar gebruikt worden voor het komende uitvoeringsjaar.
- Vervolgens is met verschillende afdelingen gekeken waar dit jaar meer of minder nadruk op moet komen te liggen op het gebied van toezicht.
- Tot slot zijn de activiteiten geprioriteerd op basis van (1) kans en effect van een overtreding, (2) het naleefgedrag in de sector, (3) wel of geen gevoerd toezicht in de afgelopen 3 jaar en (4) ontwikkelingen in de sector (groei/krimp).

Deze stappen hebben samen geresulteerd in voorliggende risicoprioritering, waarbij de navolgende toelichting kan worden gegeven.

Thema's die hoog geprioriteerd blijven

In de hoog geprioriteerde activiteiten zitten logischerwijs niet veel verschuivingen. Bij waterveiligheid (toezicht op keringen) en een goed werkend watersysteem (toezicht op A/B-watergangen) heeft het waterschap groot belang dat de regels goed worden nageleefd. Het toezicht in eerste aanleg op deze thema's rust hierom bij de afdelingen die hier dagelijks aan werken (afdeling waterveiligheid en de districten). De afdeling handhaving ondersteunt als vanuit toezicht blijkt dat handhavend optreden nodig is.

Daarnaast blijven ook hoog geprioriteerd:

- **Toezicht op meldingen**

Er komen jaarlijks ruim 250 interne of externe meldingen binnen over mogelijke overtredingen. Onze ambitie is en blijft altijd te reageren op deze meldingen. We nemen meldingen serieus, te meer omdat we zien dat er relatief veel overtredingen naar voren komen bij toezicht op meldingen.

- **Versterking & ondersteuning toezicht op indirecte lozingen**

Vanuit de omgevingsdiensten wordt weinig toezicht gevoerd op indirecte lozingen. Het is daarentegen een grote groep van lozingen, die impact kan hebben op de zuiveringen en/of het ontvangende oppervlaktewater achter de RWZI's. De blijvend hoge positie op de prioritering is daarmee gerechtvaardigd.

Er zijn drie grote stijgers in de prioritering voor 2024

In de risico prioritering zijn 3 sectoren aanzienlijk hoger uitgekomen. Dit zijn:

1. **Onttrekkingen voor beregeningen:**

Vanuit handhavingsverzoeken en toezicht zijn in 2023 enkele illegale putten aangetroffen. Ook kostte het meer moeite om alle gebruikers van grondwater tijdig opgave te laten doen. Hiertegenover staat dat goed overzicht van het grondwatergebruik volop de aandacht heeft, in het teken van droogte aanpak. Er wordt in 2024 daarom versterkt op grondwaterputten gecontroleerd, ook op putten waarvan de vergunning of melding afgelopen jaren is ingetrokken.

2. **Lozingen vanuit overstorten:**

Toezicht op overstorten wordt uitgevoerd op basis van meldingen. Vanuit een aantal meldingen zagen we in 2023 impact op het watersysteem, tot vissterfte aan toe. Het toezicht in 2024 is wederom melding gestuurd. Alle meldingen krijgen opvolging, dus ook deze meldingen over overstorten: hierom zijn in het uitvoeringsprogramma geen aparte uren gereserveerd voor toezicht op overstorten. Deze uren komen uit de post voor meldingen.

Als het vuilwaterstelsel minder wordt belast met regenwater, vinden er ook minder overstorten plaats. Om een beeld te krijgen of de hemelwaterafvoer bij bedrijven in orde is en voldoende gescheiden wordt, zullen we dit aspect meenemen bij controles op de indirecte lozingen.

3. **Viskwekerijen:**

In 2023 zijn 2 viskwekerijen gecontroleerd. Bij 1 kwekerij werd niet voldaan aan de voorschriften. Dit is reden om in 2024 wederom bij een aantal viskwekerijen te controleren of aan de regelgeving wordt voldaan.

In de overige sectoren zitten geen grote verschuiving ten aanzien van de prioritering. Weliswaar zijn er beperkte verschillen in de prioritering voor 2024 ten opzichte van 2023, maar het gaat niet om grote verschillen. Dit wordt mede veroorzaakt doordat bij de stijgers van voorgaand jaar, de kans op overtreding en het effect van een overtreding als blijvend hoog wordt ingeschat. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de pot- en containerteelt (trayvelden) en de bronneringen. Deze activiteiten blijven daardoor hoog gepositioneerd in de prioritering. Dit geldt ook voor activiteiten waarbij sprake is van directe lozingen op ons oppervlaktewater, omdat bij een incident het effect groot is. Daarmee blijven deze activiteiten volgens de systematiek hoog in de prioritering staan.

Ruimte voor gebiedsgericht toezicht

In het uitvoeringsprogramma is ruimte gemaakt voor gebiedsgericht toezicht. Dit is toezicht wat gezamenlijk met andere afdelingen kan worden ingevuld, op basis van specifieke vragen. In 2023 is dit bijvoorbeeld ingezet voor de Voordeldonkse broekloop. Via de inzet van mobiele sensoren, een vaardrone en toezicht wordt onderzoek uitgevoerd naar hoge concentraties en pieken van nutriënten. In de loop van 2024 wordt in samenspraak met andere afdelingen bepaald hoe en waar dit toezicht wordt ingezet.

Geen toezicht op laag geprioriteerd toezicht

Op de laag geprioriteerde activiteiten is geen toezicht is voorzien. Onder deze activiteiten vallen ook de kleine onttrekkingen (grondwateronttrekking kleiner dan 10 m³ per uur). Voor deze onttrekkingen geldt geen meldingsplicht (maar alleen een vrijwillige melding). Hierin is geen rol weggelegd voor toezicht.

3.4.3 Het uitvoeringsprogramma voor toezicht

Inleiding

In bijlage 2 zijn de toegekende uren voor de segmenten en activiteiten weergegeven. Op de risicocategorie 'laag' wordt vanuit de afdeling handhaving geen toezicht gevoerd. Via interne of externe meldingen kan wel toezicht in beeld komen bij deze segmenten.

De toebedeelde uren zijn het vertrekpunt voor de jaarplanning. Er kunnen zich echter omstandigheden voordoen die aanleiding geven tot bijsturen. Te denken valt aan:

- Meer meldingen of calamiteiten waarop de afdeling handhaving moet reageren. Deze activiteiten staan hoog in de prioritering en worden altijd opgevolgd. Als het aantal substantieel toeneemt, gaat dit ten koste van beschikbare tijd voor toezicht;
- Tussentijdse wijzigingen in de bestuurlijke koers, zoals extra controles in geval van droogte. Bij droogte zal intensiever gecontroleerd worden op onttrekkingen van oppervlaktewater en grondwater. Dit gaat in dat geval ten koste van lager geprioriteerd toezicht;
- Impact op de beschikbare toezichtscapaciteit door complexe handhavingszaken;
- Vertrek of ziekte van medewerkers;
- Onvoorzien restricties voor toezicht, bijvoorbeeld ten gevolge van vogelgriep of blauwtong.

Over afwijkingen wordt tussentijds via de reguliere P&C-cyclus gerapporteerd.

3.5 Handhaving

De 'geprogrammeerde inzet' voor handhavingsactiviteiten is gebaseerd op een schatting en ervaring van voorgaande jaren.

Bestuursrechtelijke handhaving

Voor 2024 gaan we er wederom vanuit dat we aan alle overtredingen bestuursrechtelijk opvolging geven. Hiermee geven we invulling aan het uitgangspunt 'aan iedere overtreding een passend gevolg'. Omdat we in 2023 meer overtredingen zagen dan voorgaande jaren, is de post voor bestuursrechtelijke handhaving opgehoogd.

Strafrechtelijk optreden

Volgens de Landelijke Handhavings Strategie Omgevingsrecht (LHSO) wordt het gedrag van de overtreder en het effect van de overtreding beoordeeld. Hieruit volgt ook of de betreffende casus bij het BOA-team moet worden aangemeld om te beoordelen of strafrechtelijke opvolging nodig en mogelijk is. Deze casussen worden door het BOA-team beoordeeld en opgevolgd. Daarnaast geeft het BOA-team het komende jaar aandacht aan:

- Het sturen op een goede inschaling volgens de LHSO. Het is belangrijk dat de LHSO goed en uniform door alle toezichthouders wordt toegepast, zeker nu de LHSO op een paar punten is aangepast ten opzichte van de hiervoor geldende handhavingsstrategie;
- Afstemming met de ketenpartners op het gebied van strafrecht;
- Het goed inwerken van de nieuwe BOA-collega's;
- Verbeteracties naar aanleiding van de WPG-audit.

Bijlagen:

- Bijlage 1: Risico prioritering 2024
- Bijlage 2: Uitvoeringsprogramma toezicht

BIJLAGE 1. RISICO PRIORITERING 2024

positie 2024	positie 2023	Sector / activiteit
		Hoog geprioriteerd toezicht
1	1	Toezicht op primaire waterkeringen *
2	2	Toezicht op regionale waterkeringen *
3	3	Toezicht op overige keringen *
4	4	Toezicht op A-Watergangen *
5	5	Toezicht op B-Watergangen *
6	6	Toezicht op meldingen
7	7	Versterking & ondersteuning toezicht op indirecte lozingen
		Gemiddeld geprioriteerd toezicht
8	8	Teelt in open lucht; pot- en containerteelt
9	9	Teelt in open lucht; vollegrondsteelt
10	22	Onttrekkingen voor beregeningen (geen droogte)
11	10	Directe lozingen vanuit RWZI's
12	12	Toename verhard oppervlak
13	14	Directe lozingen vanuit mest verwerkende installaties
14	23	Lozingen vanuit overstorten
15	11	Directe lozingen vanuit IBA's
16	13	Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden
17	15	Directe lozingen vanuit bedrijven
18	16	Onttrekkingen voor bronneringen en saneringen, inclusief lozing
19	24	Viskwekerijen
20	17	Varkenshouderijen
21	18	Rundvee, paarden, geiten, pluimvee, pelsdieren
22	19	Directe lozingen vanuit dempingen en saneringen (BBK)
23	20	Industriële wateronttrekkingen
24	21	Teelt in kassen of gebouwen
		Laag geprioriteerd toezicht
		Agrarische sectoren, niet elders genoemd
		Kleine grondwateronttrekkingen
		Noodvoorzieningen
		Toezicht op C-Watergangen
		Toelichting
	*	Toezicht wordt uitgevoerd door districten en afdeling waterveiligheid
		Sector is minimaal 5 posities gestegen in de prioritering
		Sector is minimaal 5 posities gedaald in de prioritering

BIJLAGE 2. UITVOERINGSPROGRAMMA TOEZICHT

Bijlage 2: Uitvoeringsprogramma toezicht

nr.	Categorie	Geclaimde uren 2024 toezichtsplannen	Toegekende uren 2024	% toegekend
	Vaste afspraken			
	fiscaal toezicht	1.200	1.200	100%
	opgaves LGR	175	175	100%
	actiedagen SSIB	20	20	100%
	gebiedsgericht toezicht	400	400	100%
	BRZO-controles	624	624	100%
	Toezicht op keringen en het watersysteem			
1	Toezicht op primaire waterkeringen	toezicht door afdeling Waterveiligheid		
2	Toezicht op regionale waterkeringen	toezicht door afdeling Waterveiligheid		
3	Toezicht op overige keringen	toezicht door afdeling Waterveiligheid		
4	Toezicht op A-Watergangen	toezicht door districten		
5	Toezicht op B-Watergangen	toezicht door districten		
	Hoog geprioriteerd toezicht			
6	Toezicht op meldingen	1.100	1.100	100%
7	Versterking & ondersteuning toezicht op indirecte lozingen	1.400	1.400	100%
	Gemiddeld geprioriteerd toezicht			
8	Teelt in open lucht; pot- en containerteelt	200	200	100%
9	Teelt in open lucht; vollegrondsteelt	424	424	100%
10	Onttrekkingen voor beregeningen (geen droogte)	280	280	100%
11	Directe lozingen vanuit RWZI's	179	179	100%
12	Toename verhard oppervlak	260	260	100%
13	Directe lozingen vanuit mest verwerkende installaties	351	351	100%
14	Lozingen vanuit overstorten	via meldingen	via meldingen	n.v.t.
15	Directe lozingen vanuit IBA's	359	359	100%
16	Gebruik gewasbeschermingsmiddelen en biociden	34	34	100%
17	Directe lozingen vanuit bedrijven	482	482	100%
18	Onttrekkingen voor bronneringen en saneringen, inclusief lozing	1.750	1.750	100%
19	Viskwekerijen	12	12	100%
20	Varkenshouderijen	160	160	100%
21	Rundvee, paarden, geiten, pluimvee, pelsdieren	784	784	100%
22	Toepassing van grond en baggerspecie (BBK)	25	25	100%
23	Industriële wateronttrekkingen	via LGR-opgave	via LGR-opgave	n.v.t.
24	Teelt in kassen of gebouwen	350	350	100%
25	Ruimte voor onvoorzien toezicht, bijvoorbeeld bij onttrekkingsverboden	32	32	
	Laag geprioriteerd toezicht			
26	Overige agrarische sectoren	0	0	
27	Kleine grondwateronttrekkingen	0	0	
28	Noodvoorzieningen	0	0	
29	Toezicht op C-Watergangen	0	0	
	Totale toezichtsuren	10.601	10.601	